

Євангеліє від Матвія

Родовід Ісуса

¹ Книга родоводу Ісуса Христа, сина Давида,
сина Авраама:

- ² Авраам був батьком Ісаака,
Ісаак був батьком Якова,
Яків був батьком Юди та його братів,
³ Юда був батьком Фареса та Зари від Тамари,
Фарес був батьком Есрома,
Есром був батьком Арама,
⁴ Арам був батьком Аммінадава,
Аммінадав був батьком Наасона,
Наасон був батьком Салмона,
⁵ Салмон був батьком Воаза від Рахав,
Воаз був батьком Овіда від Рут,
Овід був батьком Ессея,
⁶ Ессей був батьком Царя Давида.

Давид був батьком Соломона від Урієвої вдови,

- ⁷ Соломон був батьком Ровоама,
Ровоам був батьком Авії,
Авія був батьком Аси,
⁸ Аса був батьком Йосафата,
Йосафат був батьком Йорама,
Йорам був батьком Осії,
⁹ Осія був батьком Йотама,
Йотам був батьком Ахаза,
Ахаз був батьком Езекії,
¹⁰ Езекія був батьком Манасії,

Манасія був батьком Амоса,

Амос був батьком Йосії,

¹¹ Йосія був батьком Єхонії та його братів під час переселення у Вавилон.

¹² Після переселення у Вавилон

Єхонія був батьком Салатіїла,

Салатіїл був батьком Зоровавеля,

¹³ Зоровавель був батьком Авіюда,

Авіюд був батьком Еліакима,

Еліаким був батьком Азора,

¹⁴ Азор був батьком Садока,

Садок був батьком Ахіма,

Ахім був батьком Еліюда,

¹⁵ Еліюд був батьком Елеазара,

Елеазар був батьком Маттана,

Маттан був батьком Якова,

¹⁶ Яків був батьком Йосифа, чоловіка Марії, від якої народився Ісус, названий Христом.

¹⁷ Отже, від Авраама до Давида всього було чотирнадцять поколінь, від Давида до переселення у Вавилон – чотирнадцять поколінь і від переселення у Вавилон до Христа – чотирнадцять поколінь.

Народження Ісуса Христа

¹⁸ Народження Ісуса Христа відбулося так: Марія, його мати, була заручена з Йосифом. Перед їхнім одруженням виявилось, що вона вагітна від Святого Духа. ¹⁹ Але Йосиф, її чоловік, був праведним і, не бажаючи зганьбити Марію, вирішив таємно відпустити її.

²⁰ Коли ж він про це думав, з'явився йому уві сні ангел Господній та сказав: «Йосифе, сину Давида, не

бійся взяти Марію, дружину свою, бо зачатє в ній – від Духа Святого. ²¹ Вона народить Сина, і ти назвеш Його Ісус* , бо Він спасатиме народ Свій від його гріхів».

²² Усе це сталося, щоби сповнилось сказанє Господом через пророка:

²³ «Ось дїва завагітніє й народить Сина, і дадуть Йому ім'я Еммануїл»,[†] що перекладається «З нами Бог».

²⁴ Прокинувшись від сну, Йосиф зробив так, як звелїв йому ангел Господній, і взяв Марію за дружину.

²⁵ Але не знав її, поки вона не народила Сина свого первонародженого, і він дав Йому ім'я Ісус.

2

Мудреці зі Сходу поклоняються Ісусові

¹ Коли за днів царя Ірода у Віфлеємі юдейському народився Ісус, до Єрусалима прийшли мудреці зі Сходу ² й спитали: «Де Цар юдеїв, Який народився? Бо ми бачили Його зірку на Сході й прийшли поклонитися Йому».

³ Почувши про це, Цар Ірод занепокоївся, а з ним і весь Єрусалим. ⁴ Він покликав усіх первосвященників і книжників народу та запитав їх, де мав народитися Христос. ⁵ Вони відповіли йому: «У Віфлеємі в Юдеї, бо ось як написано пророком:

⁶ „І ти, Віфлеєме, земле Юдина, нічим не менший серед володінь Юдиних, бо з тебе вийде Володар, Який буде пасти народ Мій, Ізраїль“».*

* **1:21** 1:21 У перекладі з давньоєврейської означає «Господь спасає».

† **1:23** 1:23 Див. Іс. 7:14. * **2:6** 2:6 Див. Мих. 5:2.

⁷ Тоді Ірод таємно покликав мудреців та довідався в них про час, коли з'явилася зірка. ⁸ І, надіславши їх до Віфлеєма, сказав: «Ідіть та добре розвідайте про Дитя, а коли знайдете, то сповістіть мене, щоб я також прийшов та поклонився Йому».

⁹ Вислухавши царя, вони пішли. І ось зірка, яку бачили на сході, ішла перед ними, доки не зупинилася над місцем, де було Дитя. ¹⁰ Побачивши зірку, вони дуже зраділи. ¹¹ Коли увійшли в дім, побачили Дитя з Марією, Його матір'ю, і, впавши ниць, вони поклонилися Йому; потім відкрили свої скарбниці й піднесли Йому дари: золото, ладан та мирру. ¹² І, отримавши застереження уві сні, щоб не верталися до Ірода, вони повернулися іншою дорогою до своєї країни.

Втеча до Єгипту

¹³ Коли ж вони пішли, ангел Господній з'явився уві сні Йосифові й сказав: «Встань, візьми Дитя та Його матір і втікай до Єгипту. Залишайся там, доки я не скажу, бо Ірод шукатиме Дитя, щоб убити Його».

¹⁴ Йосиф піднявся вночі, узяв Дитя та Його матір і пішов до Єгипту. ¹⁵ Він залишався там до смерті Ірода, щоб збулося сказане Господом через пророка: «З Єгипту Я покликав Мого Сина».†

Убивство немовлят

¹⁶ Коли Ірод побачив, що мудреці його обманули, то дуже розлютився й наказав повбивати у Віфлеємі та всіх його околицях усіх хлопчиків віком від двох років і менше, згідно з часом, про який дізнався від мудреців. ¹⁷ Тоді збулося сказане через пророка Єремію:

† 2:15 2:15 Див. Ос. 11:1.

18 «Голос чути в Рамі,
плач та ридання велике.
Рахіль плаче за своїми дітьми
і не хоче втішитись,
бо їх немає».‡

Повернення з Єгипту

19 Після смерті Ірода ангел Господній з'явився Йосифові уві сні в Єгипті ²⁰ та сказав: «Встань, візьми Дитя та Його матір та йди в землю Ізраїльську, бо вмерли ті, що бажали забрати життя Дитини».

²¹ Тоді він встав, узяв Дитя та Його матір і прийшов до землі Ізраїльської. ²² Але, почувши, що в Юдеї царює Архелай замість свого батька Ірода, Йосиф побоявся йти туди і, попереджений уві сні, пішов у землю Галілейську. ²³ Прибувши туди, оселився в місті, яке називалося Назарет, аби збулося сказане через пророків, що Він буде названий Назарянином[§].

3

Проповідь Івана Хрестителя

¹ У ті дні прийшов Іван Хреститель і проповідував у пустелі Юдеї. ² Він казав: «Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!» ³ Він той, про кого було сказано через пророка Ісаю:

«Голос кличе в пустелі:

„Приготуйте дорогу Господеві,

вирівняйте шляхи для Нього!“^{*}

⁴ Іван же мав одяг із верблюжої шерсті й шкіряний пояс довкола стегон. Його їжею була сарана та дикий мед. ⁵ Тоді приходили до нього мешканці Єрусалима,

‡ **2:18** 2:18 Див. Єр. 31:15. § **2:23** 2:23 Можливо, Матвій говорить про нащадка з роду Давидового. Див. Іс. 11:1. * **3:3** 3:3 Див. Іс. 40:3.

усієї Юдеї та всієї околиці Йордану ⁶ й були охрещені Іваном у річці Йордані, визнаючи свої гріхи.

⁷ Але побачивши багатьох фарисеїв та садукеев, які приходили охреститися, він сказав їм: «Роде гадючий! Хто порадив вам тікати від гніву, що наближається? ⁸ Чиніть же плоди, достойні покаяння, ⁹ і не думайте говорити в собі: „Наш батько – Авраам!“ Бо кажу вам: Бог може з цього каміння створити дітей для Авраама! ¹⁰ Уже й сокира лежить біля коріння дерев! Кожне дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубають та вкидають у вогонь.

¹¹ Я хрещу вас водою на покаяння, але після мене йде Сильніший за мене, Якому я не достойний нести сандалії. Він буде хрестити вас Духом Святим та вогнем. ¹² У Його руці лопата, і Він ретельно очистить Свій тік і збере Свою пшеницю до житниці, а полову спалить у негасимому вогні».

Хрещення Ісуса

¹³ Тоді прийшов Ісус із Галілеї до Йордану, щоб Іван охрестив Його. ¹⁴ Іван же стримував Його, кажучи:

—Це мені треба хреститися в Тебе, а Ти йдеш до мене?

¹⁵ Ісус відповів йому:

—Облиш тепер так, бо нам належить виконати всю праведність.

Тоді Іван дозволив Йому охреститися.

¹⁶ Тільки-но Ісус був охрещений, Він одразу вийшов із води, і ось небеса розкрилися Йому, і Він побачив Духа Божого, Який сховався на Нього, як голуб. ¹⁷ І голос із неба промовив: «Це Син Мій улюблений, Якого Я вповабав!»†

† **3:17** 3:17 Див. Пс. 2:7 та Іс. 42:1.

4

Диявол спокушає Ісуса

¹ Тоді Дух повів Ісуса в пустелю, щоб диявол спокушав Його. ² Там постив сорок днів та сорок ночей, і зрештою Він зголоднів. ³ Тоді спокусник, підійшовши, промовив до Нього:

—Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб ці камені стали хлібами.

⁴ Ісус же у відповідь сказав:

—Написано: «Не одним тільки хлібом буде жити людина, але кожним словом, яке виходить з уст Божих».*

⁵ Тоді диявол узяв Його до святого міста й, поставивши на покрівлю Храму, ⁶ сказав Йому:

—Якщо ти Син Божий, кинься вниз, бо написано: «Ангелам Своїм Він віддасть наказ про Тебе, і на своїх долонях вони понесуть Тебе, щоб не спіткнулася нога Твоя об камінь».†

⁷ Ісус відповів йому:

—Також написано: «Не спокушай Господа, Бога твого!»‡

⁸ Знову диявол узяв Ісуса, повів на дуже високу гору й показав Йому всі царства світу та їхню славу.

⁹ І сказав Йому:

—Усе це Тобі віддам, якщо впадеш ніц та поклонишся мені.

¹⁰ Тоді Ісус відповів йому:

—Відійди, сатано! Бо написано: «Господу Богу твому поклоняйся і Йому єдиному служи».§

¹¹ Тоді диявол залишив Ісуса, і ось прийшли ангели та служили Йому.

* **4:4** 4:4 Див. Повт. 8:3. † **4:6** 4:6 Див. Пс. 90:11-12. ‡ **4:7** 4:7 Див. Повт. 6:16. § **4:10** 4:10 Див. Повт. 6:13.

Початок служіння в Галілеї

¹² Почувши, що Івана ув'язнено, Ісус повернувся до Галілеї. ¹³ І, залишивши Назарет, пішов жити до Капернаума біля моря в околицях Завулону та Нафталі, ¹⁴ щоб виповнилося те, що сказано через пророка Ісаю:

¹⁵ «Земля Завулону й земля Нафталі,
дорогою до моря та за Йорданом,
Галілея язичників.

¹⁶ Народ, який сидів у темряві,
побачив велике світло,
і над тими, хто сидить у країні смертної тіні,
засіяло світло».*

¹⁷ Відтоді Ісус почав проповідувати та казати:
«Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!»

Покликання перших учнів

¹⁸ Коли Ісус проходив біля Галілейського моря, то побачив двох братів: Симона, якого звали Петром, та Андрія, його брата, які закидали сіті в море, оскільки були рибалками. ¹⁹ Він сказав їм: **«Ідіть за Мною, і Я зроблю вас ловцями людей»**. ²⁰ Вони ж відразу залишили сіті та пішли за Ним.

²¹ Потім пішов далі й побачив двох інших братів: Якова, сина Зеведеєва, та Івана, його брата. Вони сиділи в човні разом зі своїм батьком Зеведеєм та лагодили сіті. Ісус покликав і їх. ²² Вони відразу залишили човен та свого батька й пішли за Ісусом.

Ісус зцілює хворих

²³ Ісус ходив по всій Галілеї, навчаючи в їхніх синагогах та проповідуючи Добру Звістку Царства Небесного. Він зцілював усі хвороби та недуги в народі. ²⁴ Звістка про Ісуса розійшлася по всій Сирії. До

* **4:16** 4:16 Див. Іс. 9:1-2.

Нього приводили всіх хворих і тих, що страждали на різні недуги, а також біснுவатих, епілептиків та паралізованих, і Він зціляв їх. ²⁵ Великі натовпи з Галілеї, Десятимістя, Єрусалима, Юдеї та з-за Йордану йшли за Ним.

5

Нагірна проповідь

¹ Побачивши натовп, Ісус зійшов на гору; коли Він сів там, Його учні підійшли до Нього. ² Тоді Він відкрив Свої уста й навчав їх, кажучи:

Блаженства

- ³ «Блаженні бідні духом,
бо їхнє Царство Небесне.
- ⁴ Блаженні ті, що плачуть,
бо вони будуть втішені.
- ⁵ Блаженні смиренні,
бо вони успадкують землю.
- ⁶ Блаженні голодні та спрагли праведності,
бо вони наситяться.
- ⁷ Блаженні милостиві,
бо вони отримають милість.
- ⁸ Блаженні чисті серцем,
бо вони побачать Бога.
- ⁹ Блаженні миротворці,
бо вони будуть названі синами Божими.
- ¹⁰ Блаженні переслідувані за праведність,
бо їхнє Царство Небесне.
- ¹¹ Блаженні ви, коли ображатимуть та переслідуватимуть вас, і казатимуть проти вас усяку брехню та зло через Мене. ¹² Радійте та веселіться, бо велика ваша нагорода на небі. Так само переслідували пророків, котрі були до вас.

Сіль та світло

13 Ви – сіль землі. Але якщо сіль втратить солоність, то чим повернути її смак? Вона вже не придатна ні до чого, хіба що викинути її на вулицю, щоб її топтали люди.

14 Ви – світло світу. Не можна сховати міста, яке стоїть на горі. **15** Ніхто не запалює світильник, щоб поставити його під посудину, але *ставить* на поставець, і він світить усім у домі. **16** Нехай ваше світло так світить перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла та прославляли вашого Небесного Отця.

Ісус та Закон

17 Не думайте, що Я прийшов знищити Закон або Пророків. Я прийшов не знищити, але сповнити. **18** Бо істинно кажу вам: доки не мине небо та земля, ні одна йота й ні одна риска Закону не мине – усе здійсниться. **19** Якщо хтось порушить одну з цих найменших заповідей та навчатиме так людей, той буде названий найменшим у Царстві Небесному, а хто буде виконувати *заповіді* та навчатиме так людей, той буде названий великим у Царстві Небесному. **20** Бо кажу вам: якщо ваша праведність не перевершить *праведності* книжників та фарисеїв, то ніяк не увійдете до Царства Небесного.

Вчення про гнів

21 Ви чули, що було сказано людям у давнину: „Не вбивай!“* Якщо хтось вб'є, підлягає суду. **22** Але Я кажу вам: кожен, хто гнівається на свого брата, підлягає суду. І кожен, хто скаже своєму братові: „Нікчема!“ – підлягає суду Синедріона. А той, хто скаже: „Дурень!“ – підлягає вогню Геєни.

* **5:21** 5:21 Див. Вих. 20:13.

23 Тому якщо навіть приносиш свій дар до жертovníка й там згадаєш, що твій брат має щось проти тебе, 24 залиши свій дар там, перед жертovníком, та йди спочатку примирися зі своїм братом, а потім прийди та принеси свій дар.

25 Примирися швидко зі своїм супротивником, поки ти з ним у дорозі, щоби противник не віддав тебе судді, а суддя – помічнику, і той не кинув тебе до в'язниці. 26 Істинно кажу тобі: не вийдеш звідти, поки не заплатиш усе до останнього кодранта.†

Вчення про перелюб

27 Ви чули, що було сказано: „Не чини перелюбу!“‡
28 Але Я кажу вам: кожен, хто дивиться на жінку з пожадливістю, уже вчинив перелюб у своєму серці.
29 Якщо твоє праве око спокушає тебе, вирви його та викинь від себе. Бо краще для тебе втратити одну з частин твого тіла, аніж щоб усе тіло було кинуте в Геєну. 30 І якщо твоя права рука спокушає тебе, відрубай її та викинь від себе. Бо краще втратити одну з частин твого тіла, аніж щоб усе тіло йшло до Геєни.

Вчення про розлучення

31 Було сказано: „Хто розлучається зі своєю дружиною, нехай дасть їй лист про розлучення“.§
32 Але Я кажу вам: кожен, хто розлучається зі своєю дружиною, – за винятком статевої розпусти, – той штовхає її до перелюбу. І той, хто одружується з розлученою, чинить перелюб.

Вчення про клятву

† 5:26 5:26 Найменша бронзова римська монета, дорівнює 64-й частині динарія. ‡ 5:27 5:27 Див. Вих. 20:14. § 5:31 5:31 Див. Повт. 24:1.

33 Ви чули також, що було сказано людям у давнину: „Не клянись неправдиво, а виконуй перед Господом свої обітницї“.* 34 Але Я кажу вам: не клянїться взагалі, ні небом, бо воно є Божим престолом, 35 ні землею, бо вона є підніжжям Його ніг, ні Єрусалимом, бо це місто великого Царя. 36 Не клянїться й своєю головою, бо не можете жодної волосини зробити білою або чорною. 37 Слово ж ваше нехай буде: так – так, ні – ні. А все, що більше за це, – від лукавого.

Вчення про протистояння злу

38 Ви чули, що було сказано: „Око за око і зуб за зуб“.† 39 Але Я кажу вам: не противтеся злу. Якщо хтось вдарить тебе по правій щоці, підстав і другу. 40 І тому, хто судиться з тобою, щоб забрати сорочку, віддай і свій верхній одяг. 41 І коли хтось примусить тебе йти з ним мильо‡, ти йди з ним дві. 42 Тому, хто просить у тебе, дай, і від того, хто бажає позичити в тебе, не відвертайся.

Любов до ворогів

43 Ви чули, що було сказано: „Люби ближнього свого та ненавидь свого ворога“.§ 44 Але Я кажу вам: любіть ворогів ваших, благословляйте тих, хто вас проклинає, робіть добро тим, хто ненавидить вас, і моліться за тих, хто кривдить та переслідує вас, 45 щоб ви були синами вашого Небесного Отця. Адже Він наказує Своему сонцю сходити над злими й над добрими та посилає дощ на праведних і на неправедних. 46 Якщо ви любите тільки тих, хто

* 5:33 5:33 Див. Лев. 19:12. † 5:38 5:38 Див. Вих. 21:24; Лев. 24:20; Повт. 19:21. ‡ 5:41 5:41 Приблизно 1500 метрів. § 5:43 5:43 Див. Лев. 19:18.

любить вас, яку нагороду маєте? Хіба митники не так само роблять? ⁴⁷ І якщо ви вітаєте тільки ваших братів, що незвичайного робите? Хіба так не роблять і язичники? ⁴⁸ Отже, будьте досконалі, як і Отець ваш Небесний є досконалим.

6

Вчення про милостиню

¹ Стережіться: не чиніть вашої праведності* перед людьми, щоб вони вас бачили. Бо не будете мати жодної винагороди від вашого Небесного Отця.

² Отже, коли даєш милостиню, не сурми перед собою, як це роблять лицеміри в синагогах та на вулицях, щоб їх прославляли люди. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду. ³ Коли ж ти даєш милостиню, нехай твоя ліва рука не знає, що робить права, ⁴ щоб твоя милостиня була таємна. Тоді твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі явно.

Вчення про молитву

⁵ Коли молитесь, не будьте як лицеміри, які люблять стояти й молитися в синагогах та на перехрестях вулиць, щоб їх бачили люди. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду.

⁶ Ти ж, коли молишся, увійди у свою кімнату та, зачинивши двері, помолися своєму Отцю таємно. Тоді твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі явно. ⁷ Коли молитесь, не говоріть багато, як язичники, які думають, що завдяки своїй багатослівності будуть вислухані. ⁸ Тож не будьте схожими на них, бо Отець ваш знає, які ви маєте потреби, перш ніж ви попросите в Нього.

* **6:1** 6:1 Деякі рукописи містять слова: добрих вчинків.

- 9 Тому моліться так:
„Отче наш, Що на небесах,
нехай святиться ім'я Твоє!
10 Нехай прийде Царство Твоє!
Нехай буде воля Твоя,
як на небі, так і на землі!
11 Хліб наш щоденний дай нам сьогодні.
12 І прости нам провини наші,
як і ми прощаємо винуватцям нашим.
13 І не введи нас у спокусу,
але визволи нас від лукавого.
Бо Твоє є Царство,
і сила, і слава навіки. Амінь!“†
14 Якщо будете прощати людям їхні провини, то й
Отець ваш Небесний простить вам. 15 Якщо ж ви
не будете прощати людям, й Отець Небесний не
простить провин ваших.

Вчення про піст

- 16 Коли ви постите, не будьте, як лицеміри, які сумують та виснажують свої обличчя, щоб показати людям, що вони постять. Істинно кажу вам: вони вже отримують свою винагороду. 17 Ти ж, коли постиш, намасти свою голову та вмий своє обличчя, 18 щоб твій піст показувати не людям, а лише Отцеві, Який бачить таємне. І твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі.

Скарби на небі

- 19 Не збирайте собі скарбів на землі, де міль та іржа нищать їх і де злодії підкопують та крадуть їх.
20 Натомість збирайте собі скарби на небі, де ані міль, ані іржа не нищать їх і де злодії не підкопують і не крадуть їх. 21 Бо де скарб твій, там буде й твоє серце.

† **6:13** 6:13 Деякі рукописи не містять слів: Бо Твоє є Царство, і сила, і слава навіки. Амінь!

22 Світлом для тіла є око. Тому якщо твоє око буде здорове, то все твоє тіло буде наповнене світлом.

23 Але якщо твоє око буде лихе, то й все тіло буде в темряві. Отже, якщо світло, яке в тобі, – це темрява, то наскільки ж велика ця темрява!

24 Ніхто не може служити двом господарям, бо одного ненавидітиме, а другого любитиме, або одним буде нехтувати, а іншому буде відданим. Не можете служити Богові та багатству.

Про турботу

25 Тому Я кажу вам: не турбуйтеся про життя ваше – що будете їсти чи що будете пити, ні про тіло ваше – що будете вдягати. Хіба життя не більше за їжу, а тіло – за одяг? 26 Подивіться на птахів небесних: вони не сіють, не жнуть і не збирають у сховище, і все ж ваш Небесний Отець їх годує. Наскільки ж ви цінніші за них? 27 І хто з вас, турбуючись, може додати до свого зросту хоч один лікоть?

28 Чому турбуєтеся про одяг? Подивіться на польові лілії, як вони ростуть: не працюють і не прядуть. 29 Та Я кажу вам: навіть Соломон у всій своїй величі не одягався так, як будь-яка з них.

30 Якщо ж Бог польову траву, котра сьогодні є, а завтра буде кинута у вогонь, так одягає, хіба не краще Він одягне вас, маловіри? 31 Не турбуйтеся кажучи: „Що ми будемо їсти?“, або: „Що ми будемо пити?“, чи: „У що зодягнемось?“

32 Бо все це язичники шукають, але ваш Небесний Отець знає, що потребуєте цього. 33 Шукайте найперше Царства Божого й праведності Його, а все це додасться вам.

34 Не турбуйтеся про завтрашній день, бо завтрашній

день турбуватиметься про себе сам. Вистачає днів своєї турботи.

7

Не судіть ближніх

¹ Не судіть, щоб і вас не судили. ² Бо яким судом судите, таким і вас судитимуть. І якою мірою міряєте ви, такою і вам виміряють.

³ Чому ж ти дивишся на скалку в оці твого брата, а колоди у своєму оці не помічаєш? ⁴ Або як скажеш братові своєму: „Дозволь вийняти скалку з твого ока“, коли он колода у твоєму оці. ⁵ Лицеміре, витягни спочатку колоду зі свого ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока твого брата.

⁶ Не давайте святого псам і не кидайте перлин ваших перед свинями, щоб вони не потоптали їх ногами своїми й, обернувшись, не розірвали вас.

Просіть Небесного Отця

⁷ Просіть – і буде дано вам, шукайте – і знайдете, стукайте – і відчинять вам. ⁸ Бо кожен, хто просить, отримує, і хто шукає, знаходить, і тому, хто стукає, відчинять.

⁹ Чи є між вами людина, яка, коли її син просить хліба, подасть йому камінь? ¹⁰ І коли попросить риби, чи подасть йому гадюку? ¹¹ Отже, якщо ви, будучи злими, вмієте давати добрі дари вашим дітям, то наскільки більше ваш Отець Небесний дасть добра тим, хто просить у Нього? ¹² Отже, усе, чого бажаєте, щоб вам робили люди, так само й ви робіть їм, бо в цьому Закон та Пророки.

Широкі та вузькі ворота

¹³ Входить через вузькі ворота, бо широкі ті ворота й широка та дорога, які ведуть до загибелі, і багато

є тих, хто входить ними. ¹⁴ Але вузькі ті ворота й вузька та дорога, які ведуть до життя, і мало тих, хто знаходить їх.

Стережіться лжепророків

¹⁵ Стережіться лжепророків, які приходять до вас в овечих шкурах, а всередині вони – хижі вовки. ¹⁶ За їхніми плодами впізнаєте їх. Хіба збирають виноград із терну чи смокву з будяків? ¹⁷ Так, усяке добре дерево приносить добрий плід, а всяке погане дерево приносить поганий плід. ¹⁸ Не може добре дерево приносити поганий плід ані погане дерево приносити добрий плід. ¹⁹ Кожне дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубують і кидають у вогонь. ²⁰ Отже, за їхніми плодами впізнаєте їх.

Хто увійде до Царства Небесного

²¹ Не кожен, хто говорить Мені: „Господи! Господи!“, увійде до Царства Небесного, а лише той, хто виконує волю Мого Небесного Отця. ²² Багато хто буде казати Мені того дня: „Господи! Господи! Чи не Твоїм ім'ям ми пророкували? Чи не Твоїм ім'ям виганяли демонів? І чи не Твоїм ім'ям робили багато чудес?“ ²³ Тоді скажу їм: „Я ніколи не знав вас! Відійдіть від Мене ви, що чините беззаконня!“

Розумний та нерозумний будівничий

²⁴ Кожен, хто чує ці Мої слова й виконує їх, схожий на чоловіка розумного, який збудував свій дім на камені. ²⁵ Коли пішов дощ, ринули ріки, здійнялися вітри й вдарили в дім той, він не впав, бо мав основу на камені. ²⁶ А кожен, хто чує ці Мої слова й не виконує їх, схожий на чоловіка нерозумного, який збудував свій дім на піску. ²⁷ Коли пішов дощ, ринули

ріки, здійнялися вітри й вдарили в дім той, він впав, і його падіння було велике».

²⁸ Коли Ісус закінчив промовляти ці слова, люди дивувалися Його вченню, ²⁹ бо Він навчав їх як Той, Хто має владу, а не як їхні книжники.

8

Очищення прокаженого

¹ Коли Ісус зійшов з гори, багато людей пішло за Ним. ² І ось один прокажений прийшов, поклонився Йому й промовив:

—Господи, якщо хочеш, Ти можеш мене очистити.

³ Ісус простягнув руку, доторкнувся до нього й промовив:

—**Хочу, будь чистим!**

І вмить чоловік очистився від прокази.

⁴ Ісус сказав йому:

—Дивись, нікому не кажи про це, але йди, покажи себе священникові та принеси дар, який наказав Мойсей, їм на свідчення.*

Віра сотника

⁵ Коли ж Ісус увійшов до Капернаума, прийшов до Нього сотник, який просив Його, ⁶ кажучи:

—Господи, мій слуга лежить вдома паралізований і тяжко страждає.

⁷ Ісус сказав йому:

—**Я прийду та зцілю його.**

⁸ Але сотник відповів:

—Господи, я не достойний, щоб Ти увійшов під мій дах, але скажи лише слово, і одужає мій слуга. ⁹ Бо і я людина підвладна й маю під своєю владою воїнів. Кажу одному: «Йди!» – і він іде, а іншому: «Прийди!»

* **8:4** 8:4 Див. Лев. 14:1-32.

– і він приходить, і рабу моєму: «Зроби це!» – і він робить.

10 Почувши це, Ісус здивувався та промовив тим, що йшли за Ним:

—**Істинно кажу вам: ні в кого в Ізраїлі Я не знайшов такої великої віри.** **11** Кажу ж вам: багато хто прийде зі сходу та заходу і сядуть за стіл разом з Авраамом, Ісааком та Яковом у Царстві Небесному. **12** А сини Царства будуть викинуті геть у темряву, де буде плач та скрегіт зубів.

13 А сотникові Ісус сказав:

—**Иди! Нехай станеться за твоєю вірою!**

І тієї ж миті його слуга одужав.

Зцілення багатьох людей

14 Прийшовши в дім Петра, Ісус побачив, що його теща лежить у гарячці. **15** Він доторкнувся до її руки – і гарячка залишила жінку. Вона встала та почала прислуговувати йому.

16 Коли ж настав вечір, привели до Нього багатьох біснуватих. Він словом виганяв духів та зцілив усіх хворих на різні недуги, **17** щоб сповнились слова, сказані через пророка Ісаю:

«Він узяв на Себе наші хвороби
і поніс наші недуги».†

Ціна слідування за Христом

18 Побачивши навколо Себе багато народу, Ісус наказав учням відплисти на другий бік моря. **19** Тоді підійшов до Нього один книжник і сказав:

—Учителю, я піду за Тобою, куди б Ти не пішов!

20 Ісус відповів йому:

—**Лисиці мають нори, птахи небесні – гнізда, а Син Людський не має, де голову прихилити.**

† **8:17** 8:17 Див. Іс. 53:4.

21 А інший з Його учнів сказав:
—Господи, дозволь мені спочатку піти та поховати
мого батька!

22 Але Ісус відповів:

—**Іди за Мною й залиши мертвим ховати своїх
мерців.**

Ісус заспокоює бурю

23 Потім Ісус зайшов у човен, за Ним увійшли і Його
учні. 24 І ось здійнялась на морі велика буря, так що
хвилі заливали човен, а Він спав. 25 Учні підійшли й
розбудили Його, кажучи:

—Господи, спаси нас, бо ми гинемо!

26 Він сказав їм:

—**Чому ви злякалися, маловіри?**

Тоді, піднявшись, наказав вітрам та морю, і настала
велика тиша.

27 Люди дивувалися кажучи:

—Хто ж Він такий, що вітри та море підкоряються
Йому?

Звільнення двох одержимих

28 Коли Ісус прийшов на другий берег моря, у
землю Гадаринську, Його зустріли двоє біснуватих,
що вийшли з гробниць. Вони були дуже люті, так що
ніхто не міг пройти тією дорогою.

29 І ось вони закричали:

—Що Тобі до нас, Сину Божий? Ти прийшов сюди,
щоб мучити нас завчасно?

30 Неподалік від них паслося велике стадо свиней.

31 Демони просили Ісуса, кажучи:

—Якщо виганяєш нас, то надішли нас у це стадо
свиней.

32 Він сказав їм:

—**Ідіть!**

Тоді, вийшовши, вони увійшли у свиней, і ось стадо кинулося з кручі в море й потонуло у воді. ³³ Свинопаси побігли й, діставшись до міста, сповістили про все, а також про біснуватих. ³⁴ І ось усе місто вийшло Ісусові назустріч і, побачивши Його, благали, щоб Він залишив їхні околиці.

9

Зцілення паралізованого

¹ Ісус сів у човен та, перепливши море, прибув до Свого міста. ² І ось до Нього принесли паралізованого, що лежав на носилках. Побачивши їхню віру, Ісус сказав паралізованому: **«Не бійся, сину! Прощаються тобі гріхи твої!»**

³ Але деякі книжники почали говорити між собою: «Він богохульствує!»

⁴ Тоді Ісус, знаючи їхні думки, сказав: **«Чому ви думаете погано у ваших серцях? ⁵ Що легше сказати: „Прощаються твої гріхи!“ чи „Встань і ходи!“? ⁶ Але щоб ви знали: Син Людський має владу на землі прощати гріхи».** Тоді сказав паралізованому: **«Встань, візьми свою постіль та йди додому!»** ⁷ І, вставши, чоловік пішов додому. ⁸ Побачивши це, натовп злякався й почав прославляти Бога, Який дав людям таку владу.

Покликання Матвія

⁹ Коли Ісус повертався звідти, то побачив чоловіка, на ім'я Матвій, що сидів при збиранні мита, і сказав йому: **«Іди за Мною!»** Той, вставши, пішов за Ісусом.

¹⁰ І коли Ісус сидів за столом у домі Матвія, то прийшло багато митників та грішників і їли разом з Ісусом та Його учнями. ¹¹ Побачивши це, фарисеї сказали Його учням:

—Чому ваш Учитель їсть разом із митниками й грішниками?

¹² Ісус же, почувши це, відповів:

—Не здорові потребують лікаря, а хворі. ¹³ Ідіть же й навчіться, що значить: «Милосердя хочу, а не жертви». * Бо Я прийшов покликати до покаяння не праведних, а грішників.

Питання про ніст

¹⁴ Тоді прийшли до Нього Іванові учні й запитали:

—Чому ми та фарисеї багато постимо, а Твої учні не постять?

¹⁵ Ісус відповів:

—Чи можете друзів нареченого змусити постити, доки наречений з ними? Але настануть дні, коли наречений забереться від них, і тоді поститимуть.

¹⁶ Ніхто ж не пришиває латки з нової тканини до старої одежі, бо латка з неї збіжиться та відірве з одежі, і діра стає ще більшою. ¹⁷ Ніхто не наливає молодого вина в старі бурдюки, адже бурдюки розірвуться – і вино виллється, а бурдюки пропадуть. Молоде вино вливають у нові бурдюки – і збережеться й одне, і друге.

Зцілення однієї жінки та воскресіння доньки Яіра

¹⁸ Коли Ісус казав їм це, ось прийшов один із керівників синагоги, вклонився Йому та сказав: «Моя донька тільки що померла, але прийди та поклади на неї свою руку – і вона оживе».

¹⁹ Піднявшись, Ісус з учнями пішли за ним.

²⁰ І ось одна жінка, яка дванадцять років страждала на кровотечу, підійшовши ззаду, доторкнулася до краю Його одежі, ²¹ бо вона говорила сама собі: «Якщо хоч доторкнуся до Його одежі, то одужаю!».

* **9:13** 9:13 Див. Ос. 6:6.

22 Ісус же, повернувшись, побачив її та сказав: **«Не бійся, донько! Твоя віра врятувала тебе»**. І жінка одразу була зцілена.

23 Коли Ісус прийшов у дім керівника синагоги, то побачив там сопілкарів та засмучених людей. 24 Він сказав їм: **«Вийдіть, бо дівчинка не померла, а спить»**. Але вони почали глузувати з Нього.

25 Коли ж натовп вивели, Ісус зайшов до кімнати, узяв дівчинку за руку, і вона встала. 26 Звістка про це розійшлася по всій тій країні.

Зцілення двох незрячих

27 Коли Ісус вийшов звідти, за Ним пішли двоє сліпих, які кричали:

—Змилуйся над нами, Сину Давидів!

28 Коли ж Він увійшов у дім, сліпі підійшли до Нього, і Ісус запитав їх:

—**Вірите, що Я можу це зробити?**

—Так, Господи, – відповіли вони.

29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей, кажучи:

—**За вірою вашою нехай станеться вам!**

30 І їхні очі відкрилися.

Ісус же суворо застеріг їх, кажучи:

—**Дивіться, щоб ніхто не довідався!**

31 Але вони, вийшовши, розповідали про Нього всюди по тій країні.

Зцілення німого

32 Коли ж вони виходили, то ось привели до Нього німого чоловіка, який був біснуватим. 33 Як тільки демон вийшов, німий чоловік заговорив; і весь натовп дивувався кажучи: «Ніколи такого не траплялося в Ізраїлі».

34 Але фарисеї казали: «Він виганяє демонів силою володаря демонів».

Жнива великі, а робітників мало

³⁵ Ісус ходив через усі міста та села й навчав у їхніх синагогах, проповідуючи Добру Звістку Царства Небесного. Він зцілював усі хвороби та недуги.

³⁶ Побачивши людей, Ісус змилосердився над ними, тому що вони були втомлені та безпорадні, як вівці, що не мають пастуха. ³⁷ Тоді Він промовив до своїх учнів:

«Жнива насправді великі, а робітників мало, ³⁸ тож просіть Господа жнив, щоб послав робітників на жнива Свої».

10

Служіння дванадцятьох апостолів

¹ Покликавши дванадцятьох Своїх учнів, Ісус дав їм владу виганяти нечистих духів та зцілювати всі хвороби й усі недуги.

² Ось імена дванадцятьох апостолів:

перший – Симон, якого назвав Петром, та Андрій, його брат,

Яків, син Зеведеїв, і Іван, його брат,

³ Филип і Варфоломій,

Фома і митник Матвій,

Яків, син Алфеїв, і Тадей,

⁴ Симон Кананит і Юда Іскаріот, який зрадив Ісуса.

⁵ Цих дванадцятьох Ісус надіслав та наказав їм: *«На дорогу язичників не йдіть і в міста самарянські не входіть. ⁶ А йдіть краще до загублених овець дому Ізраїля. ⁷ Ідіть та проповідуйте кажучи: „Наблизилось Царство Небесне“.* ⁸ Хворих зцілюйте, мертвих воскрешайте, прокажених очищайте,

демонів виганяйте. Даром отримали – даром давайте.

⁹ Не беріть ні золота, ні срібла, ні грошей до поясів своїх, ¹⁰ ні торбини в дорогу, ні двох сорочок, ні взуття, ні палиці, бо робітник достойний своєї їжі.

¹¹ А коли увійдете в якесь місто чи село, дізнайтеся, хто в ньому достойний, і залишайтеся в нього, поки не вийдете. ¹² Зайшовши в дім, привітайте його,

кажучи: „Мир цьому дому!“* ¹³ І якщо той дім дійсно достойний, мир ваш зійде на нього. Якщо ж недостойний, ваш мир повернеться до вас. ¹⁴ А якщо хтось не прийме вас і не послухає ваших слів, то, виходячи з того дому або з того міста, обтрусіть пил зі своїх ніг. ¹⁵ Істинно кажу вам: легше буде землі Содомській і Гоморрській у день суду, ніж тому місту.

¹⁶ Ось Я посылаю вас, як овець поміж вовків. Тому будьте мудрі, як змії, та невинні, як голуби.

¹⁷ Стережіться людей, бо вони віддаватимуть вас до судів і у своїх синагогах битимуть вас. ¹⁸ Поведуть вас до правителів та царів заради Мене, на свідчення їм та язичникам. ¹⁹ Коли видаватимуть вас, не турбуйтеся, як і що казати, бо дано буде вам у той час, що казати: ²⁰ не ви будете говорити, а Дух Отця вашого промовлятиме через вас.

²¹ Брат видасть на смерть брата, а батько – дитину. Повстануть діти проти батьків та вбиватимуть їх. ²² І всі будуть ненавидіти вас через ім'я Моє. Але хто витримає до кінця, той буде спасений. ²³ Коли ж будуть вас переслідувати у цьому місті, тікайте до іншого. Істинно кажу вам: ви не закінчите обходити всі міста Ізраїлю, як прийде Син Людський.

* **10:12** 10:12 Деякі рукописи не містять слів: кажучи: „Мир цьому дому!“

24 Учень не вищий за свого вчителя, а раб не вищий за свого господаря. 25 Достатньо учневі стати, як його вчитель, і рабу стати, як його господар. Якщо господаря дому назвали Вельзевулом, то наскільки більше називатимуть так Його домашніх.

26 Не бійтеся їх, бо немає нічого захованого, що не відкрилося б, і нічого таємного, що не стало б відомим. 27 Те, що Я кажу вам у темряві, говоріть при світлі, і те, що чуєте на вухо, проповідуйте з дахів. 28 Не бійтеся тих, хто, вбиваючи тіло, не може вбити душі. Бійтеся більше Того, Хто може і душу, і тіло знищити в Геені. 29 Хіба два горобці не продаються за асарій†? Однак жоден із них не впаде на землю без відома Отця вашого. 30 У вас же на голові навіть волосся пораховане. 31 Отже, не бійтеся: ви набагато цінніші за горобців.

32 Кожного, хто визнає Мене перед людьми, і Я визнаю перед Моїм Небесним Отцем. 33 Але кожного, хто зречеться Мене перед людьми, зрікусь і Я перед Моїм Небесним Отцем.

34 Не думайте, що Я прийшов принести мир на землю. Я прийшов принести не мир, а меч. 35 Адже Я прийшов, аби підняти „сина проти його батька, доньку проти її матері, невістку проти її свекрухи,

36 і ворогами людини будуть її домашні“.[‡]

37 Хто любитиме свого батька та матір більше, ніж Мене, той не достойний Мене, і хто любитиме сина або доньку більше, ніж Мене, той не достойний Мене. 38 І хто не бере хреста свого й не йде за Мною,

† 10:29 10:29 Дрібна монета, яка дорівнювала 116 частині динарія. Динарій був звичайною платою за робочий день. ‡ 10:36 10:36 Див. Мих. 7:6.

той не достойний Мене. ³⁹ Хто зберігає життя своє, той втратить його, а хто втратить його заради Мене, знайде його.

⁴⁰ Хто приймає вас, Мене приймає, а хто приймає Мене, приймає Того, Хто надіслав Мене. ⁴¹ Хто приймає пророка в ім'я пророка, отримає винагороду пророка, і хто приймає праведника в ім'я праведника, отримає винагороду праведника. ⁴² І хто дасть тільки чашу холодної води одному з цих малих в ім'я учня, – істинно кажу вам, – не втратить своєї винагороди».

11

Ісус та Іван Хреститель

¹ Коли Ісус закінчив навчати дванадцятьох Своїх учнів, то пішов звідати навчати та проповідувати в їхніх містах.

² Іван, почувши у в'язниці про діла Христові, надіслав своїх учнів ³ спитати Його:

—Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати іншого?

⁴ Ісус у відповідь сказав:

—Ідіть і скажіть Іванові те, що ви бачите й чуєте: ⁵ сліпі прозрівають, каліки ходять, прокажені очищаються, глухі чують, мертві оживають, а бідним проповідується Добра Звістка.* ⁶ І блаженний той, хто не спокуситься через Мене.

⁷ Коли ж вони пішли, Ісус почав говорити людям про Івана: «На що ви ходили подивитися в пустелю? На тростину, розхитану вітром? ⁸ На кого ви виходили дивитись? На людину в м'якій одежі? Але ті, що носять м'які одежі, знаходяться в царських палацах. ⁹ То на кого ж ви ходили дивитись? На

* **11:5** 11:5 Див. Іс. 29:18-21; 35:5-6; 61:1.

пророка? Так, Я кажу вам, навіть більше, ніж на пророка. ¹⁰ Він той, про кого написано:

„Ось Я посилаю Мого посланця перед обличчям Твоїм,

який приготує дорогу перед Тобою“.[†]

¹¹ Істинно кажу вам: серед народжених жінками ще не було більшого за Івана Хрестителя, але найменший у Царстві Небесному більший за нього. ¹² Від днів Івана Хрестителя й донині Царство Небесне

здобувається силою, і хто докладає зусиль, той здобуває його.[‡] ¹³ Адже всі Пророки та Закон

пророкували до Івана. ¹⁴ І якщо хочете знати, він – Ілля, який має прийти. § ¹⁵ Хто має вуха, нехай слухає!

¹⁶ Із ким же Мені порівняти цей рід? Він подібний до дітей, котрі сидять на базарі та, звертаючись до інших, ¹⁷ кажуть:

„Ми грали вам на сопілці,
а ви не танцювали.

Ми співали вам жалібні пісні,
а ви не ридали“.

¹⁸ Прийшов Іван, який не їсть і не п’є, а вони кажуть: „Має демона!“ ¹⁹ Прийшов Син Людський, Який їсть і п’є, а вони кажуть: „Ось чоловік – ненажера й п’яниця, приятель митників та грішників“. Однак мудрість виправдана її власними ділами».

Ісус докоряє невірним містам

²⁰ Тоді Ісус почав докоряти містам, у яких сталося найбільше Його чудес, бо вони не покаялись: ²¹ «Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Віфсаїдо! Бо якби в Тирі та

[†] **11:10** 11:10 Див. Мал. 3:1. [‡] **11:12** 11:12 Або: Царство Боже піддається нападам, і жорстокі люди намагаються оволодіти ним.

§ **11:14** 11:14 Див. Мих. 4:5-6.

Сидоні сталися ті чудеса, які були у вас, то вони давно би покаялися в мішковині та попелі. ²² Проте кажу вам: Тиру та Сидону легше буде в день суду, ніж вам. ²³ І ти, Капернауме, чи будеш піднесений до неба?

Ні, ти до пекла зійдеш!*

Коли б у Содомі сталися чудеса, які сталися в тебе, він залишився б донині. ²⁴ Проте кажу вам: землі Содомській легше буде в день суду, ніж тобі».

Заклик до втомлених

²⁵ У той час Ісус промовив у відповідь: «Слаблю Тебе, Отче, Господи неба і землі, за те, що Ти приховав це від мудрих та розумних і відкрив дітям. ²⁶ Так, Отче, бо такою була Твоя добра воля.

²⁷ Усе Мені було доручено Моїм Отцем. Ніхто не знає Сина, окрім Отця, і ніхто не знає Отця, окрім Сина й того, кому Син хоче відкрити.

²⁸ Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені, і Я заспокою вас. ²⁹ Візьміть на себе Мое ярмо й навчіться від Мене, бо Я лагідний та покірний серцем, і знайдете спокій вашим душам. ³⁰ Бо ярмо Мое добре і тягар Мій легкий».

12

Ісус – Господь Суботи

¹ У той час Ісус проходив у Суботу через засіяні поля пшениці. Його учні зголодніли й почали зривати колосся та їсти. ² Фарисеї ж, побачивши це, сказали Йому:

—Ось Твої учні роблять те, чого не дозволено робити в Суботу!

* **11:23** 11:23 Буквально: ти до царства мертвих зійдеш.

³Тоді Він сказав їм:

—Ви не читали, що зробив Давид,^{*} коли зголоднів він, а також і ті, що були з ним? ⁴ Як увійшов у Дім Божий та з'їв хліби покладання, котрі не дозволено було їсти ані йому, ані тим, хто був із ним, а тільки священникам? ⁵ Або хіба ви не читали в Законі, що в Суботу в Храмі священники порушують Суботу й залишаються невинними?† ⁶ Але Я кажу вам: тут щось більше, ніж Храм. ⁷ Якби ви зрозуміли, що означає: «Милосердя хочу, а не жертви»‡, то не засуджували б невинних. ⁸ Бо Син Людський – Господь Суботи.

Ісус зцілює в Суботу

⁹ Вирушивши далі, Він зайшов у їхню синагогу. ¹⁰ Там був чоловік із всохлою рукою. І щоб звинуватити Його, вони запитали:

—Чи дозволено зцілювати в Суботу?

¹¹ Він же промовив:

—Хто з вас, маючи одну вівцю, якщо вона впаде в Суботу в яму, не візьме й не витягне її? ¹² Наскільки ж людина цінніша за вівцю! Тому в Суботу дозволено робити добро.

¹³ Тоді сказав чоловікові:

—Простягни свою руку!

Той простягнув, і його рука стала здоровою, як і друга.

¹⁴ Фарисеї ж вийшли та радились проти Нього, як Його вбити.

Ісус – Слуга Божий

^{*} **12:3** 12:3 Див. Лев. 24:8-9; 1 Сам. 21:1-6. † **12:5** 12:5 Див. Вих. 20:8-10; Повт. 5:12-14. ‡ **12:7** 12:7 Див. Ос. 6:6.

15 Дізнавшись про це, Ісус пішов звідти. За Ним пішло багато людей, і Він зцілив їх усіх. 16 Однак наказав їм, щоб не виявляли Його, 17 аби збулося сказане через пророка Ісаю:

18 «Ось Слуга Мій, Якого Я обрав,
Мій Улюблений, Якого вподобала душа Моя.
Я покладу Духа Мого на Нього,
і Він звіщатиме суд народам.

19 Він не буде ні сперечатися, ні кричати,
і ніхто не почує Його голосу на вулицях.

20 Надломленої тростини Він не доламає,
і гнота світильника, що тліє, не загасить,
доки не встановить правосуддя.

21 І на Його ім'я покладатимуть надію народи». §

Ісус та Вельзевул

22 Тоді привели до Нього біснуватого – сліпого та німого. Ісус зцілив його, так що німий говорив та бачив. 23 Усі люди дивувались та говорили:

— Чи це не Син Давидів?

24 Але фарисеї, почувши це, казали:

— Він виганяє демонів не інакше, як силою Вельзевула, володаря демонів.

25 Ісус же, знаючи їхні думки, відповів:

— Кожне царство, розділене в собі, буде спустошене, і кожне місто чи дім, розділені в собі, не встоять. 26 Якщо сатана виганяє сатану, то він розділится в собі самому. Як же тоді встоїть його царство? 27 І якщо Я виганяю демонів Вельзевулом, то ким виганяють ваші сини? Тому вони будуть вашими суддями. 28 Але якщо Я Духом Божим виганяю демонів, то прийшло до вас Царство Боже.

§ 12:21 12:21 Див. Іс. 42:1-4.

29 Або як може хтось увійти в дім сильного та забрати його майно, якщо спочатку не зв'яже сильного? Лише тоді пограбує його дім.

30 Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає. 31 Тому кажу вам: усякий гріх та богохульство проститься людям, але богохульство проти Духа не проститься. 32 І якщо хтось скаже слово проти Сина Людського, йому проститься, але якщо хтось скаже проти Святого Духа, не проститься йому ні в цьому віці, ні в майбутньому.

33 Або визнайте дерево добрим і плід його добрим, або визнайте дерево поганим і плід його поганим.* Бо дерево пізнається за плодом. 34 Роде гадючий, як ви можете казати добре, будучи злими? Адже чим переповнене серце, те говорять уста. 35 Добра людина з доброї скарбниці виносить добро, а погана людина з лихого скарбу виносить зло. 36 Кажу вам: за кожне пусте слово, яке скажуть люди, вони відповідатимуть у день суду. 37 Бо з твоїх слів будеш виправданий і з твоїх слів будеш засуджений.

Знамення Йони

38 Тоді деякі книжники та фарисеї промовили:
—Учителю, ми хочемо побачити якесь знамення від Тебе.

39 Ісус у відповідь промовив:

—Рід лукавий та невірний шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення пророка Йони. 40 Адже так, як Йона†був у череві кита три дні та три ночі, так буде й Син Людський у серці

* **12:33** 12:33 Або: Якщо дерево добре, і його плоди будуть добрими; але якщо дерево гниле, то і його плоди теж будуть гнілі. † **12:40** 12:40 Див. Йона. 2:1.

землі три дні та три ночі. ⁴¹ Люди Ніневії[‡] встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялись через проповідь Йони, а ось тут Хтось більший за Йону. § ⁴² Цариця Півдня* встане на суд із цим родом і засудить його, бо вона прийшла з далекого краю землі послухати Соломонову мудрість, а ось тут Хтось більший за Соломона[†].

⁴³ Коли нечистий дух виходить із людини, то йде в місця безводні шукати відпочинку й, не знаходячи, ⁴⁴ каже: «Повернусь я у дім свій, звідки вийшов». І, повернувшись, знаходить його порожнім, заметеним та прибраним. ⁴⁵ Тоді він іде й бере з собою інших сімох духів, гірших за себе, і входять та живуть там. І для людини останнє стає гіршим за попереднє. Так буде і з цим злим родом.

Мати та брати Ісуса

⁴⁶ Коли Ісус ще говорив до народу, прийшли Його мати та брати і, стоячи надворі, бажали говорити з Ним.

⁴⁷ Хтось сказав Йому:

—Ось Твоя мати й Твої брати стоять надворі, бажаючи говорити з Тобою.

⁴⁸ Він же у відповідь сказав тому, хто говорив:

—Хто Моя мати і хто Мої брати?

⁴⁹ І, показавши рукою на Своїх учнів, промовив:

—Ось Моя мати та Мої брати. ⁵⁰ Бо той, хто виконує волю Мого Небесного Отця, є Моїм братом, сестрою і матір'ю.

[‡] **12:41** 12:41 Див. Йона. 3:6-9. § **12:41** 12:41 Букв: щось більше за Йону. * **12:42** 12:42 Див. 1 Цар. 10:1-13. † **12:42** 12:42 Буквально: щось більше за Соломона.

13

Притча про сіяча

¹ Того ж дня Ісус, вийшовши з дому, сидів на березі моря. ² І зібрався біля Нього великий натовп, так що Він зайшов у човен та сів, а всі люди стояли на березі. ³ Він багато навчав їх притчами, кажучи: «Ось сіяч вийшов сіяти. ⁴ Коли він сіяв, деякі зерна впали біля дороги; птахи, налетівши, повидзьобували їх. ⁵ Інші впали на кам'янистий ґрунт, де не було багато землі, і відразу проросли, бо земля була неглибока. ⁶ Коли ж зійшло сонце, то опалило паростки, вони зів'яли й, не маючи коріння, всохли. ⁷ Ще інші впали поміж терни. Терни вирости та заглушили їх. ⁸ А інші впали в добру землю та дали врожай: одні в сто, інші в шістдесят, треті в тридцять разів більше. ⁹ Хто має вуха, нехай слухає!»

¹⁰ Підійшовши, учні запитали Його:

— Чому Ти говориш до них притчами?

¹¹ Він же у відповідь сказав:

— Бо вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, а їм не дано. ¹² Адже тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться. ¹³ Тому до них Я говорю притчами, бо вони, «дивлячись, не бачать, а слухаючи, не чують і не розуміють».

¹⁴ Щодо них збувається пророцтво Ісаї, що каже:

«Ви будете слухати й слухати, але ніколи не зрозумієте;

будете дивитись і дивитись, але ніколи не побачите.

¹⁵ Бо серце цього народу згрубіло, важко стали чути вухами й очі свої заплушили,

щоб не побачити очима,
не почути вухами,
не зрозуміти серцем

і не повернутись, щоб Я зцілив їх».*

16 Блаженні очі, які бачать, і вуха, які чують.

17 Істинно кажу вам: багато пророків та праведників бажали побачити те, що ви бачите, і не побачили, та почути те, що ви чуєте, і не почули.

18 Отже, послухайте, що означає притча про сіяча.

19 До кожного, хто слухає Слово про Царство й не розуміє його, приходять лукавий і викрадає посіяне в його серці. Це те, що посіяне біля дороги. 20 Посіяне ж на кам'янисту землю – це той, хто, почувши Слово, відразу з радістю приймає його. 21 Але він не має коріння в собі, є тимчасовим. Коли настають труднощі або гоніння за Слово, він відразу відпадає.

22 Посіяне серед тернів – це ті, що чують Слово, але турботи цього віку й омана багатства придушують Слово, і воно залишається безплідним. 23 А посіяне в добру землю – це той, хто чує та розуміє Слово. Він насправді приносить врожай: у сто, у шістдесят або в тридцять разів більший.

Притча про кукіль

24 Ісус розповів їм іншу притчу: «Царство Небесне подібне до чоловіка, який посіяв добре насіння на своєму полі. 25 Але коли чоловік спав, прийшов його ворог, посіяв кукіль серед пшениці та пішов. 26 А як зійшло посіяне та показався колос, тоді з'явився й кукіль.

27 Тоді прийшли слуги господаря та сказали йому: „Господарю, хіба ми не добре насіння посіяли на полі? Звідки ж узвся кукіль?“

* **13:15** 13:15 Див. Іс. 6:9-10.

28 Він відповів їм: „Це зробив ворог“.

Раби запитали його: „Хочеш, щоб ми пішли та випололи його?“

29 Він сказав: „Ні, щоб, виполюючи кукіль, не повиривали й пшениці“. 30 Залиште, щоб обоє росли разом до жнив. А під час жнив я скажу жінцям: „Зберіть спочатку кукіль та пов'яжіть його в снопи, щоб спалити, а пшеницю зберіть до моєї клуні“».

Притчі про гірчичне зерно та закваску

31 Ісус розповів їм іншу притчу: «Царство Небесне подібне до гірчичного зерна, яке чоловік узяв та посіяв на своєму полі. 32 Хоча воно і є найменшим серед усього насіння, але коли виростає, стає більшим за інші рослини й стає деревом, до якого прилітають птахи небесні та гніздяться на його гілках».

33 Ісус розповів їм ще іншу притчу: «Царство Небесне подібне до закваски, яку жінка взяла та поклала до трьох мір борошна,† доки все вкисло».

34 Усе це Ісус говорив людям притчами й нічого не говорив їм без притчі, 35 щоб збулося сказане через пророка:

«Відкрию в притчі вуста Мої,
розповім про приховане від початку світу».‡

Пояснення притчі про кукіль

36 Тоді, відпустивши людей, Ісус зайшов у дім. Його учні підійшли до Нього, кажучи:

—Роз'ясни нам притчу про кукіль на полі.

37 Він, відповідаючи, сказав:

—Сіяч доброго насіння – це Син Людський. 38 Поле – це світ, добре насіння – це сини Царства, а кукіль

† 13:33 13:33 Приблизно 27 кілограмів. ‡ 13:35 13:35 Див. Пс. 77:2.

– це сини лукавого. ³⁹ Ворог, який його посіяв, – це диявол. Жнива – це кінець світу, а жінці – це ангели.

⁴⁰ Отже, як збирають кукіль та палять його у вогні, так само буде при кінці світу. ⁴¹ Син Людський надішле своїх ангелів, і вони зберуть з Його Царства всі спокуси та тих, хто робить беззаконня. ⁴² І викинуть їх у вогняну піч, де буде плач та скрегіт зубів. ⁴³ Тоді праведники сьятимуть, як сонце, у Царстві Свого Отця. Хто має вуха, нехай слухає!

Притчі про скарб та перлину

⁴⁴ Царство Небесне подібне до скарбу, захищеного в полі. Чоловік, знайшовши його, знов ховає і на радощах іде, продає все, що має, і купує те поле.

⁴⁵ Ще Царство Небесне подібне до купця, який розшукує гарні перлини. ⁴⁶ Знайшовши одну дорогоцінну перлину, він іде, продає все, що має, і купує її.

Притча про невід

⁴⁷ Ще Царство Небесне подібне до невода, закинутого в море, який зібрав багато всякої риби.

⁴⁸ Коли він наповнився, його витягли на берег і, сівши, відібрали все добре в посуд, а непридатне викинули геть. ⁴⁹ Так буде й при кінці світу: вийдуть ангели, відділять злих з-поміж праведних ⁵⁰ і викинуть їх у вогняну піч, де буде плач та скрегіт зубів.

⁵¹ Чи зрозуміли ви все це?

Вони відповіли:

—Так!

⁵² Він сказав їм:

—Тому кожен книжник, навчений про Царство Небесне, подібний до господаря дому, який виносить зі своєї скарбниці нове й старе.

Ісуса не приймають у Назареті

⁵³ Коли Ісус закінчив розповідати ці притчі, то пішов звідти. ⁵⁴ Він прийшов на Свою батьківщину й навчав людей у їхній синагозі, так що вони були здивовані та казали: «Звідки в Нього така мудрість та сила? ⁵⁵ Чи Вің не син теслі? Хіба Його мати не зветься Марією, а Його брати – Яків, Йосиф, Симон та Юда? ⁵⁶ Хіба всі Його сестри не серед нас? Звідки в Нього все це?»

⁵⁷ І вони спокушалися через Нього.

Ісус же сказав їм: **«Не буває пророка без пошани, хіба тільки на своїй батьківщині та у своєму домі».**

⁵⁸ І не зробив там багато чудес через їхнє невір'я.

14

Ув'язнення та смерть Івана Хрестителя

¹ У той час тетрарх Ірод* почув про Ісуса ² та сказав своїм слугам: «Це Іван Хреститель. Він воскрес із мертвих, і тому ці чудеса діються через Нього».

³ Бо Ірод, схопивши Івана, зв'язав його та посадив до в'язниці через Іродіаду, дружину Филипа, свого брата, ⁴ тому що Іван казав йому: «Не годиться тобі одружуватися з нею!» ⁵ Ірод бажав би вбити його, але боявся народу, який вважав Івана пророком.

⁶ Коли святкували день народження Ірода, дочка Іродіади станцювала серед гостей і сподобалася Іродові. ⁷ За це він клятвою обіцяв дати їй усе, що вона тільки попросить. ⁸ Вона ж, навчена своєю матір'ю, сказала: «Дай мені на блюді голову Івана Хрестителя». ⁹ Цар засмутився, але через клятву й тих, що сиділи з ним за столом, наказав виконати її

* **14:1** 14:1 Ірод Антипа – син царя Ірода Великого, правитель Галілеї та Переї.

бажання. ¹⁰ Він надіслав людей до в'язниці відрубати Іванові голову. ¹¹ Його голову принесли на блюді та віддали дівчині, а вона віднесла її своїй матері. ¹² Після того учні Івана прийшли, забрали його тіло та поховали, а потім прийшли та сповістили про це Ісуса.

Ісус годує п'ять тисяч

¹³ Коли Ісус почув це, то сів у човен та відплив звідти в пустинне місце, щоб бути на самоті. Але люди з різних міст, дізнавшись про це, пішли пішки за Ним. ¹⁴ Вийшовши на берег, Ісус побачив багато людей, змилосердився над ними та зцілив їхніх хворих.

¹⁵ Коли настав вечір, Його учні підійшли й сказали: —Тут пустинне місце, і година вже пізня, відпусти людей, щоби пішли в села та купили собі їжу.

¹⁶ Ісус же сказав їм:

—Не треба їм іти, ви дайте їм їсти!

¹⁷ Вони відповіли Йому:

—Ми тут маємо лише п'ять хлібів та дві рибини.

¹⁸ Він сказав:

—Принесіть їх Мені!

¹⁹ Ісус наказав людям посідати на траву. Потім узяв п'ять хлібів та дві рибини, подивився на небо, благословив їх і, розломивши, дав хліби учням, а учні роздали людям. ²⁰ Усі їли та наситилися, і назбирали дванадцять повних кошиків залишків. ²¹ Тих, що їли, було близько п'яти тисяч чоловіків, не рахуючи жінок та дітей.

Ісус іде по воді

²² Відразу після цього Ісус звелів учням сісти в човен та переплисти на другий бік раніше за Нього, поки Він відпустить людей. ²³ А відпустивши

людей, Ісус зійшов на гору, щоб помолитися на самоті. Коли настав вечір, Він залишився там один.

²⁴ Човен віддалився вже далеко від берега, і через супротивний вітер його почали кидати хвилі.

²⁵ О четвертій сторожі ночі[†] Ісус пішов до Своїх учнів, ідучи по воді. ²⁶ Побачивши, що Він іде по воді, учні жахнулись і з переляку закричали: «Це привид!»

²⁷ Але Ісус тієї ж миті заговорив до них:

—Будьте сміливі! Це Я! Не бійтеся!

²⁸ Тоді Петро сказав у відповідь:

—Господи, якщо це Ти, накажи, щоб я пішов до Тебе по воді!

²⁹ Ісус сказав:

—Іди!

І, вийшовши з човна, Петро почав іти по воді до Ісуса. ³⁰ Але, побачивши сильний вітер, злякався, почав тонути й закричав:

—Господи, спаси мене!

³¹ Ісус, одразу простягнувши руку, схопив його та промовив:

—Маловіре, чому ти засумнівався?

³² Коли вони сіли в човен, вітер стих. ³³ Ті, що були в човні, вклонилися Йому, кажучи: «Ти істинно – Син Божий!»

Зцілення хворих у Генезареті

³⁴ Перепливши море, вони прибули до Генезаретської землі. ³⁵ Люди з тієї місцевості впізнали Ісуса та надіслали звістку по всій околиці. До Нього принесли всіх хворих ³⁶ і благали Його дозволити лише торкнутися до краю Його одягу, і всі, хто торкнувся, були зцілені.

[†] **14:25** 14:25 Тобто між третьою та шостою годинами.

15

Ісус говорить про чистоту

¹ Тоді деякі фарисеї та книжники з Єрусалима підійшли до Ісуса й запитали:

² —Чому Твої учні порушують звичай наших батьків? Вони їдять, не помивши своїх рук.

³ Він же відповів їм:

—А чому ж ви порушуєте заповідь Божу через ваш звичай? ⁴ Адже Бог сказав: «Шануй батька та матір», * а також: «Той, хто зневажає батька або матір, нехай буде покараний смертю!»† ⁵ Ви ж говорите, що той, хто скаже батькові або матері: «Те, чим я міг би допомогти тобі, – дар Богові», ⁶ той може не шанувати своїх батьків. Так ви скасували Слово Боже через свій звичай. ⁷ Лицеміри, добре пророкував про вас Ісая, коли казав:

⁸ «Цей народ шанує Мене лише устами,
а серце його далеко від Мене.

⁹ Даремно вони поклоняються Мені,
навчаючи людей людських заповідей»‡

Справжня нечистота

¹⁰ Покликавши народ, Ісус промовив до них: «Слухайте та зрозумійте! ¹¹ Не те, що входить в уста, оскверняє людину, але те, що виходить з уст, оскверняє людину».

¹² Тоді учні підійшли до Нього й сказали:

—Чи знаєш, що фарисеї образилися, почувши ці слова?

¹³ Ісус відповів:

—Кожна рослина, яка не була посаджена Моїм Небесним Отцем, буде викоренена. ¹⁴ Облиште

* **15:4** 15:4 Див. Вих. 20:12; Повт. 5:16. † **15:4** 15:4 Див. Вих. 21:17; Лев. 20:9. ‡ **15:9** 15:9 Див. Іс. 29:13.

їх, вони сліпі поводити сліпців. Якщо сліпий веде сліпого, то обидва впадуть в яму.

15 Петро у відповідь сказав:

—Поясни нам цю притчу.

16 Тоді Ісус запитав:

—Невже ви ще не розумієте? 17 Не знаєте, що все, що входить в уста, потрапляє в шлунок і виходить геть? 18 А те, що виходить з уст, походить із серця, саме це й оскверняє людину. 19 Бо з серця виходять погані думки, вбивства, перелюб, статева розпуста, крадіж, неправдиві свідчення та богохульство. 20 Саме це оскверняє людину, а їсти немитими руками не оскверняє людини.

Віра ханаанейки

21 Вийшовши звідти, Ісус пішов до земель Тира й Сидона. 22 І ось прийшла до Нього одна жінка-ханаанейка з тієї землі. Вона казала благаючи:

—Господи, Сину Давида, змилуйся наді мною! Моя донька одержима злим духом.

23 Але Ісус нічого не відповів їй.

Тоді підійшли Його учні та благали Його, кажучи:

—Допоможи їй та відпусти, бо вона йде за нами й кричить.

24 У відповідь Він сказав:

—Я посланий лише до загиблих овець народу Ізраїля.

25 Вона ж, підійшовши, вклонилася Йому та сказала:

—Господи, допоможи мені!

26 Він же відповів:

—Не годиться брати хліб від дітей та кидати щенятам.

27 Проте вона сказала:

—Так, Господи, але й щенята їдять крихти, які падають зі столу їхніх господарів.

²⁸ Тоді Ісус відповів їй:

—О жінко, твоя віра велика! Нехай станеться, як ти бажаєш.

І тієї ж миті її донька була зцілена.

Зцілення багатьох людей

²⁹ Відійшовши звідти, Ісус пішов до Галілейського моря, зійшов на гору й сів там. ³⁰ І прийшло до Нього багато людей, які мали з собою кривих, сліпих, калік, німих та багатьох інших хворих. Вони поклали їх біля Його ніг, і Він зцілив їх. ³¹ Побачивши, що німі розмовляють, криві стають здоровими, каліки ходять і сліпі бачать, люди дивувались та прославляли Бога Ізраїлевого.

Ісус годує чотири тисячі

³² Ісус же покликав Своїх учнів та сказав:

—Жаль Мені цих людей, тому що вже три дні залишаються зі Мною й не мають, що їсти. Я не хочу відпускати їх голодними, щоб не ослабли в дорозі.

³³ Учні спитали Його:

—Звідки в пустелі нам взяти стільки хліба, щоб нагодувати такий натовп?

³⁴ Ісус сказав їм:

—Скільки маєте хлібів?

Вони відповіли:

—Сім і декілька малих рибин.

³⁵ Він звелів людям сісти на землю. ³⁶ Потім узяв сім хлібів та рибу, подякував, розламав та дав учням, а учні роздали людям. ³⁷ Усі їли та наситились. І збрали сім повних кошиків залишків. ³⁸ Тих, хто їв, було чотири тисячі чоловіків, не рахуючи жінок

та дітей. ³⁹ Відпустивши людей, Ісус сів у човен та відплив до землі Магадана.

16

Фарисеї та садукеї вимагають знамення з неба

¹ Фарисеї та садукеї прийшли до Ісуса й випробовуючи Його, просили показати їм знамення з неба.

² Він відповів їм: «Коли настає вечір, ви кажете: „Буде ясна погода, бо небо червоне“. ³ А вранці кажете: „Сьогодні буде негода, бо небо похмуре“. Отже, обличчя неба ви можете розпізнати, а ознаки часу не можете? ⁴ Рід лукавий та невірний шукає знамення, та не дасться йому знамення, хіба що тільки знамення Йони». І, залишивши їх, пішов геть.

Застереження від фарисейської закваски

⁵ Перепливши на інший берег, учні забули взяти хліб. ⁶ Ісус сказав їм:

— Дивіться та стережіться закваски фарисейської та садукейської.

⁷ Вони ж міркували між собою, кажучи:

— Він каже так, тому що ми не взяли хліба.

⁸ Знаючи про це, Ісус промовив:

— Маловіри, чому ви міркуєте між собою, що не взяли хліба? ⁹ Невже не розумієте? Не пам'ятаєте про п'ять хлібів для п'яти тисяч і скільки кошків ви зібрали? ¹⁰ Ані про сім хлібів для чотирьох тисяч і скільки великих кошків ви зібрали? ¹¹ Як ви не розумієте, що не про хліб Я кажу вам? Стережіться ж закваски фарисейської та садукейської.

¹² Тоді вони зрозуміли, що Він казав їм стерегтися не хлібною закваски, а вчення фарисейського та садукейського.

Петро визнає Ісуса Христом

13 Коли Ісус прийшов у землі Кесарії Филипової, то запитав Своїх учнів:

—**За кого вважають люди Сина Людського?**

14 Тоді вони відповіли:

—Одні – за Івана Хрестителя, інші – за Іллю, ще інші – за Єремію або одного з пророків.

15 Ісус же запитав їх:

—**А ви за кого Мене вважаєте?**

16 Симон Петро відповів:

—Ти – Христос, Син Бога Живого!

17 Ісус відповів йому:

—Блаженний ти, Симоне, сину Йони, що не тіло та кров відкрили це тобі, а Отець Мій Небесний. 18 Я також кажу тобі: ти – Петро, і на цій скелі Я збудую Мою Церкву, і ворота пекла її не переможуть.* 19 Я дам тобі ключі Царства Небесного; і те, що зв'язеш на землі, буде зв'язане на небі, і те, що розв'язеш на землі, буде розв'язане на небі.

20 Тоді наказав учням, щоб нікому не казали, що Він – Христос.

Ісус звіщає Свою смерть та воскресіння

21 Відтоді Ісус почав пояснювати Своїм учням, що Йому належить іти до Єрусалима й багато страждати, бути відкинутим старійшинами, первосвященниками та книжниками, бути вбитим, але третього дня воскресне.

22 Тоді Петро, відкликавши Ісуса вбік, почав докоряти Йому, кажучи:

—Нехай помилує Тебе Бог, Господи! Хай з Тобою цього ніколи не станеться!

* **16:18** 16:18 Буквально: і ворота царства мертвих її не переможуть.

²³ Ісус же, обернувшись до Петра, промовив:

—Відійди від Мене, сатано! Ти спокушаєш Мене, бо думаєш не про Боже, а про людське.

²⁴ Тоді Ісус сказав Своїм учням:

—Якщо хтось хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест та слідує за Мною.

²⁵ Бо хто хоче спасти своє життя, втратить його, а хто втратить життя заради Мене, той знайде його. ²⁶ Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, а душу свою втратить? Або що дасть людина в обмін за свою душу?

²⁷ Адже Син Людський має прийти в славі Отця Свого разом зі Своїми ангелами й тоді воздасть кожному згідно з його ділами.

²⁸ Істинно кажу вам: деякі з присутніх не зазнають смерті, доки не побачать Сина Людського, Який приходить у Царстві Своему.

17

Преображення Ісуса

¹ Через шість днів Ісус узяв із Собою Петра, Якова та його брата Івана й вивів їх на високу гору. ² Там Він преобразився перед ними: Його обличчя засяяло, мов сонце, а Його одяг став білим, як світло. ³ І ось з'явилися їм Мойсей та Ілля, які розмовляли з Ним.

⁴ Петро звернувся до Ісуса й сказав: «Господи, добре нам тут бути! Якщо бажаєш, зробимо тут три намети: один для Тебе, один для Мойсея та один для Іллі».

⁵ Коли він ще говорив, ось ясна хмара накрила їх, і з хмари промовив голос: «Це Син Мій улюблений, у Якому Моє вподобання. Його слухайте!»

⁶ Почувши це, учні впали долілиць, бо дуже злякалися.

7 Але Ісус підійшов та, доторкнувшись до них, сказав:

—Встаньте, не бійтеся!

8 Підвівши свої очі, вони нікого не побачили, окрім Ісуса.

9 Коли вони сходили з гори, Ісус наказав їм:

—Не кажіть нікому про те, що ви бачили, доки Син Людський не воскресне з мертвих.

10 Учні запитали Його:

—Чому книжники кажуть, що Ілля має прийти першим?

11 Тоді Ісус відповів:

—Ілля дійсно приходить для того, щоб відновити все. 12 Але кажу вам: Ілля вже прийшов*, та не впізнали його й вчинили з ним усе, що хотіли. Так само й Син Людський має постраждати від них.

13 Тоді учні зрозуміли, що Він говорив про Івана Хрестителя.

Ісус зцілює одержимого хлопчика

14 Коли вони прийшли до людей, підійшов чоловік, упав на коліна перед Ісусом 15 і промовив:

—Господи, змилуйся над моїм сином, бо він – сновида й тяжко страждає, часто кидається у вогонь або у воду. 16 Я приводив його до Твоїх учнів, але вони не змогли його зцілити.

17 Ісус же відповів:

—О роде невірний та розбещений, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведіть хлопчика сюди до Мене!

18 Ісус наказав демону, і той вийшов із хлопчика; тієї ж миті хлопець був зцілений.

19 Тоді учні підійшли до Ісуса й наодинці запитали:

* 17:12 17:12 Див. Мал. 4:5-6.

—Чому ми не змогли вигнати демона?

20 Він відповів:

—Через ваше маловір'я. Істинно кажу вам: якщо ви матимете віру, як гірчичне зерно, і скажете цій горі: «Перейди звідси туди!», – вона перейде. Нічого неможливого для вас не буде. **21** Але цей рід демонів виганяється лише постом та молитвою.†

Ісус удруге звіщає Свою смерть та воскресіння

22 Коли ж вони разом зібралися в Галілеї, Ісус сказав їм: «Син Людський буде виданий у руки людські. **23** Його вб'ють, але третього дня Він воскресне». Учні дуже засмутилися.

Ісус платить данину

24 Коли вони прибули до Капернаума, прийшли до Петра ті, що збирали дводрахмову данину‡, і запитали:

—Ваш учитель платить дводрахмову данину?

25 Він відповів:

—Так!

Коли ж Петро зайшов у дім, Ісус випередив його, запитавши:

—Симоне, як ти думаєш, від кого збирають данину або податок земні царі, від своїх синів чи від чужих?

26 Симон відповів:

—Від чужих.

Тоді Ісус сказав:

—Отже, сини вільні від податку. **27** Але щоб не спокушати їх, іди до моря, закинь вудку й витягни першу рибу, яку впіймаєш. Відкривши їй рота, ти

† **17:21** 17:21 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша. ‡ **17:24** 17:24 Податок, який кожен єврей повинен був сплачувати щороку. Він дорівнював двом динаріям – платі за два робочі дні.

знайдеш статер[§]. Візьми його та віддай їм за Мене й за себе.

18

Хто найбільший у Царстві Небесному?

¹ У той час учні прийшли до Ісуса, кажучи:

—Хто найбільший у Царстві Небесному?

² Ісус покликав дитину, поставив її посеред них ³ і сказав:

—Істинно кажу вам: якщо не навернетесь і не станете, як діти, ніколи не увійдете в Царство Небесне. ⁴ Отже, хто впокориться, як ця дитина, той великий у Царстві Небесному. ⁵ І хто приймає таку дитину в ім'я Моє, Мене приймає.

Ісус застерігає від спокус

⁶ Якщо хтось спокусить одного з цих малих, що вірують у Мене, то для нього було б краще, якби йому повісили млинове жорно на шию й втопили у відкритому морі. ⁷ Горе світові від спокус, бо спокуси повинні приходити, але горе тій людині, через яку приходить спокуса. ⁸ Якщо твоя рука або нога спокушає тебе, відріж її та відкинь від себе: краще тобі увійти в життя покаліченим чи кульгавим, ніж, маючи дві руки або дві ноги, бути вкинутим у вогонь вічний. ⁹ І якщо твоє око спокушає тебе, вирви його та відкинь від себе. Краще тобі увійти в життя однооким, ніж, маючи два ока, бути вкинутим у Геену вогняну.

Притча про заблудлу вівцю

§ 17:27 17:27 Грецька срібна монета вартістю чотири драхми. Грецька драхма дорівнювала римському динарію.

10 Стережіться, щоб ви не зневажали жодного з цих малих, бо кажу вам: їхні ангели на небі завжди бачать обличчя Мого Небесного Отця. 11 Адже Син Людський прийшов знайти та спасти загублене.*

12 Як ви вважаєте, якщо в одного чоловіка буде сто овець і одна з них заблукає, чи не залишить він дев'яносто дев'ять на горах та не піде шукати заблукалу? 13 І коли станеться, що знаходить її, істинно кажу вам: радітиме нею більше, ніж дев'яноста дев'ятьма, які не заблукали. 14 Так само й ваш Небесний Отець не бажає, щоб загинув хоч один із цих малих.

Як ставитись до провин братів

15 Якщо твій брат згрішив проти тебе, іди та докори йому наодинці. Якщо він послухає, то ти повернув собі брата. 16 Якщо ж не послухає, візьми з собою ще одного або двох, щоб устами двох або трьох свідків підтвердилось кожне слово.† 17 Якщо ж він відмовиться слухати, скажи Церкві. Якщо не послухається Церкви, нехай буде для тебе, як язичник і митник.

18 Істинно кажу вам: зв'язане вами на землі, буде зв'язане на небі, і все, розв'язане на землі, буде розв'язане на небі.

19 Знов істинно кажу вам: якщо двоє з вас на землі погодяться просити про щось, то все їм буде дано Моїм Небесним Отцем. 20 Адже там, де двоє або троє з вас зберуться в ім'я Моє, там і Я посеред них.

Притча про немилосердного боржника

21 Тоді підійшов Петро та спитав Ісуса:

* **18:11** 18:11 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша. † **18:16** 18:16 Див. Повт. 19:15.

—Господи, як часто прощати брата, який згрішить проти мене? Чи до семи разів?

²² Ісус відповів йому:

—Не кажу тобі до семи, а до сімдесяти разів по сім.

²³ Отже, Царство Небесне схоже на царя, який бажав розрахуватись зі своїми рабами. ²⁴ Коли почав розраховуватись, привели до нього одного, який був винен десять тисяч талантів[‡] ²⁵ Оскільки він не мав, чим заплатити, господар наказав продати його, дружину, дітей та все його майно й заплатити борг.

²⁶ Тоді раб, впавши ниць, благав його, кажучи: «Будь терплячим зі мною, і я все поверну тобі». ²⁷ Змилосердившись, господар того раба відпустив його та простив борг.

²⁸ Коли той раб вийшов, то зустрів одного зі своїх товаришів, який був винен йому сто динаріїв, схопив його та почав душити кажучи: «Віддай мені все, що винен!»

²⁹ Тоді його товариш упав ниць та благав його, кажучи: «Будь терплячим зі мною, і я все поверну тобі».

³⁰ Але той не схотів і кинув його до в'язниці, доки не віддасть боргу. ³¹ Побачивши, що сталося, його товариші дуже засмутилися та пішли й сказали про все, що сталося, господареві.

³² Тоді, покликавши його, господар сказав йому: «Лукавий рабе! Я простив тобі весь борг, як ти просив мене! ³³ Хіба не належало тобі змилосердитись над твоїм товаришем, як і я змилосердився над тобою?»

³⁴ І, розгнівавшись, господар віддав його катам, поки не віддасть боргу.

[‡] **18:24** 18:24 Грошова одиниця, яка дорівнювала 6 000 динаріїв, а також міра ваги, що дорівнювала приблизно 34 кілограмам.

35 Так зробить і Отець Мій Небесний з вами, якщо кожен із вас не прощатиме свого брата від усього серця.

19

Вчення про розлучення

¹ Коли Ісус закінчив ці слова, Він вийшов із Галілеї та пішов в околиці Юдеї, що за Йорданом. ² За Ним ішло багато людей, і Він зцілював їх там.

³ І підійшли до Нього фарисеї та, випробовуючи Його, запитали:

—Чи дозволено чоловікові розлучатися зі своєю дружиною з будь-якої причини?

⁴ Ісус же відповів:

—Хіба ви не читали, що Творець від початку «чоловіком та жінкою їх створив»?^{*} ⁵ І додав: «Тому залишить чоловік батька свого й матір свою і прилине до жінки своєї, і будуть двоє одним тілом».† ⁶ Тому більше не буде двох, а одне тіло. Отже, те, що Бог з'єднав, людина хай не роз'єднує.

⁷ Вони відповіли:

—Чому тоді Мойсей звелів дати їй лист про розлучення та відпустити?‡

⁸ Він відповів:

—Мойсей через вашу жорстокість дозволив вам розлучатися з вашими дружинами, але від початку не було так. ⁹ Кажу ж вам: кожен, хто розлучається зі своєю дружиною – за винятком статевої розпусти – і одружується з іншою, чинить перелюб.

¹⁰ Тоді Його учні сказали:

* **19:4** 19:4 Див. Бут. 1:27; 5:2. † **19:5** 19:5 Див. Бут. 2:24. ‡ **19:7** 19:7 Див. Повт. 24:1-3.

— Якщо така справа чоловіка та жінки, то краще не одружуватись.

¹¹ Він же відповів їм:

— Не всі розуміють це слово, а лише ті, кому це дано. ¹² Бо є євнухи, які такими народилися, є євнухи, яких оскопили люди, і є євнухи, які оскопили себе самі заради Царства Небесного. Хто може зрозуміти, хай зрозуміє!

Ісус благословляє дітей

¹³ Тоді привели до Нього дітей, щоб Він поклав на них руки та помолився, але учні забороняли їм.

¹⁴ Ісус же сказав: «Пустіть дітей, не забороняйте їм приходити до Мене, бо таким, як вони, належить Царство Небесне». ¹⁵ І, поклавши на них руки, Він пішов звідти.

Ісус і багатий юнак

¹⁶ І ось один чоловік підійшов та запитав:

— Учителю, що мені зробити доброго, щоб мати життя вічне?

¹⁷ Ісус відповів йому:

— Чому питаєш Мене про добре? Ніхто не є Добрий, окрім Самого Бога. § Але якщо бажаєш увійти в Життя, виконуй заповіді.

¹⁸ Той запитав:

— Які?

Ісус сказав:

— «Не вбивай», «Не чини перелюбу», «Не кради», «Не обманюй», ¹⁹ «Шануй батька та матір», * «Люби ближнього свого, як самого себе». †

²⁰ Юнак відповів Йому:

§ **19:17** 19:17 Або: Добрий тільки Один. * **19:19** 19:18-19 Див. Вих. 20:12-16; Повт. 5:16-20. † **19:19** 19:19 Див. Лев. 19:18.

—Усе це я зберіг змалку. Чого ще мені бракує?

²¹ Ісус відповів йому:

—Якщо бажаєш бути досконалим, піди, продай своє майно та роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді прихोдь та слідуй за Мною.

²² Почувши ці слова, молодий чоловік відійшов засмучений, бо мав багато маєтків.

²³ Ісус же сказав своїм учням:

—Істинно кажу вам: важко багатому увійти в Царство Небесне. ²⁴ І ще кажу вам: легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому увійти в Царство Боже.

²⁵ Коли учні почули це, то дуже здивувалися й запитали:

—Хто ж тоді може бути спасенний?

²⁶ Подивившись на них, Ісус відповів їм:

—Для людей це неможливо, але для Бога все можливо.

²⁷ Тоді Петро сказав йому:

—Ось ми залишили все та пішли за Тобою. Що ми будемо за це мати?

²⁸ Ісус відповів йому:

—Істинно кажу вам: у новому світі, коли Син Людський сяде на Свій престол слави, то й ви, котрі пішли за Мною, сядете на дванадцятьох престолах, судячи дванадцять племен Ізраїля. ²⁹ І кожен, хто залишив дім, братів, сестер, батька, матір, дружину, дітей і поля заради Мого імені, той отримає в сто разів більше і вічне життя у спадок. ³⁰ Багато перших будуть останніми, а останні – першими.

20

Притча про робітників у винограднику

¹ «Царство Небесне подібне до господаря, який рано-вранці вийшов найняти робітників до свого виноградника. ² Погодившись із робітниками по одному динарію* в день, він послав їх до свого виноградника.

³ Вийшовши о третій годині†, він побачив інших, які стояли на ринку без роботи. ⁴ Він сказав їм: „Ідіть і ви в мій виноградник, і дам вам по справедливості“. ⁵ Вони пішли. Вийшовши о шостій і о дев'ятій годині, зробив так само. ⁶ Коли вийшов об одинадцятій годині, побачив інших і сказав їм: „Чому ви стоїте весь день без роботи?“ ⁷ Вони кажуть йому: „Тому що ніхто нас не найняв“. Він говорить: „Ідіть і ви в мій виноградник“.

⁸ Коли настав вечір, господар виноградника каже своєму управителеві: „Поклич робітників і заплати їм. Почни з останніх до перших“.

⁹ Ті, що прийшли об одинадцятій годині, отримали кожен по динарію. ¹⁰ Ті, що прийшли першими, думали, що отримають більше, але й вони отримали по динарію. ¹¹ Отримавши, вони нарікали на господаря, ¹² кажучи: „Ці останні працювали тільки одну годину, і ти зрівняв їх із нами, що зносили тягар дня та спеку“.

¹³ Він же сказав одному з них: „Друже, я не ображаю тебе, чи не за динарія ти домовлявся зі мною? ¹⁴ Тож візьми своє і йди. Я ж хочу й цьому останньому дати, як тобі. ¹⁵ Хіба я не можу зробити того, що хочу, з тим, що моє? Чи твоє око заздрісне через те, що я добрий?“

* **20:2** 20:2 Динарій був звичайною платою за робочий день. † **20:3** 20:3 Дев'ята година ранку.

16 Так останні будуть першими, а перші – останніми. Бо багато покликаних, та мало обраних».

Ісус утретє звіщає Свою смерть та воскресіння

17 Прямуючи до Єрусалима[‡], Ісус узяв дванадцятьох учнів окремо й дорогою сказав їм:
18 «Ось ми йдемо до Єрусалима, і там Син Людський буде виданий первосвященникам і книжникам; вони засудять Його на смерть, 19 віддадуть язичникам для знущання, катування та розп'яття, але третього дня Він воскресне».

Прохання Якова та Івана

20 Тоді підійшла до Нього мати синів Зеведеєвих разом зі своїми синами. Вклонившись, вона хотіла щось попросити в Нього.

21 Він запитав її:

—Що бажаєш Мені сказати?

Вона сказала:

—Накажи, щоб двоє моїх синів сиділи в Царстві Твоєму: один праворуч, а інший ліворуч від Тебе.

22 Ісус у відповідь сказав їм:

—Не знаєте, чого просите. Чи зможете ви пити чашу, яку Я питиму, або хреститися хрещенням, яким Я хрещуся?

Вони відповіли:

—Зможемо!

23 Він сказав їм:

—Чашу Мою ви будете пити, і хрещенням, яким Я хрещуся, ви будете хрещені. Але щоб сидіти праворуч або ліворуч від Мене – не Мені це вирішувати: ці місця належать тим, кому приготовлені Моїм Отцем.

24 Решта десятеро учнів, почувши про це, обурились на двох братів. 25 Ісус же, покликавши їх, сказав: «Ви знаєте, що керівники народів володіють ними, а

[‡] 20:17 20:17 Буквально: піднімаючись до Єрусалима. Також і в 20:17.

сильні світу панують над ними. ²⁶ Але серед вас не так має бути: хто хоче стати великим між вами, той має стати вашим слугою. ²⁷ І хто хоче бути першим, нехай буде вашим рабом. ²⁸ Так само й Син Людський прийшов не для того, щоб Йому служили, але щоб служити й віддати Своє життя як викуп за багатьох».

Зцілення двох сліпих

²⁹ Коли вони виходили з Єрихона, багато людей пішло за Ним. ³⁰ І ось двоє сліпих, котрі сиділи біля дороги, почувши, що Ісус проходить повз них, почали голосно кричати:

—Змилуйся над нами, Господи, Сину Давидів!

³¹ Натовп докоряв їм, щоб мовчали. Але вони ще голосніше закричали:

—Змилуйся над нами, Господи, Сину Давидів!

³² Ісус зупинився, покликав їх та сказав:

—Що хочете, щоб Я зробив для вас?

³³ Вони відповіли:

—Господи, щоб відкрилися наші очі!

³⁴ Ісус, змилосердившись, доторкнувся до їхніх очей – і вони відразу прозріли та пішли за Ним.

21

Славний в'їзд Ісуса в Єрусалим

¹ Коли наблизились до Єрусалима й прийшли у Вітфагію, до Оливної гори, Ісус надіслав двох учнів ² та сказав їм: «Ідіть у село, яке перед вами, і відразу знайдете прив'язану ослицю й осля з нею; відв'яжіть їх та приведіть до Мене. ³ І якщо хтось питає вас, скажіть, що Господь потребує їх і відразу ж їх поверне».

⁴ Це сталося, щоб сповнились слова, сказані пророком:

5 «Скажіть дочці Сіону:
„Ось Цар твій їде до тебе,
покірний, верхи на ослиці та осяті,
синові під'яремної“».*

6 Учні пішли й зробили, як наказав їм Ісус.
7 Привели ослицю й ося, поклали на них свій одяг,
і Він сів верхи. 8 Багато людей стелили свій одяг по
дорозі, інші ж різали гілки з дерев і також стелили
по дорозі. 9 Люди, ідучи попереду та позаду Нього,
викрикували:
«Осанна Синові Давидовому!»

«Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!»

«Осанна на Небесах!»†

10 Коли Він увійшов у Єрусалим, усе місто
заворушилося питаючи: «Хто Він такий?»

11 Народ же казав: «Це Ісус, пророк із Назарета, що
в Галілеї».

Очищення Храму

12 Ісус увійшов у Храм та вигнав усіх тих, хто
продавав і купував у Храмі, перевернув столи тих, хто
міняв гроші, та місця тих, хто продавав голубів. 13 Він
казав їм: «Написано:

„Дім Мій буде називатися
Домом Молитви“,‡

а ви зробили з нього „притулок розбійників!“»§

14 І приходили до Нього в Храм сліпі та криві, і
Він зцілив їх. 15 Але первосвященники та книжники,
побачивши чудеса, які Він робив, та дітей, які

* 21:5 21:5 Див. Зах. 9:9. † 21:9 21:9 Див. Пс. 117:26. ‡ 21:13
21:13 Див. Іс. 56:7. § 21:13 21:13 Див. Єр. 7:11.

кричали в Храмі: «Осанна Синові Давидовому!» –
обурилися ¹⁶ й сказали Йому:

— Чуєш, що вони говорять?

Ісус же відповів їм:

— Так! А хіба ви ніколи не читали:

«Із вуст малих дітей

і немовлят Ти приготував Собі хвалу».*

¹⁷ Залишивши їх, Він вийшов із міста, пішов до Віфанії та заночував там.

Ісус проклинає смоковницю

¹⁸ Вранці, повертаючись до міста, Ісус зголоднів.

¹⁹ І, побачивши біля дороги смоковницю, підійшов до неї, але нічого, окрім листя, не знайшов. Тоді промовив до неї: «Нехай же повік не буде плоду від тебе!» І смоковниця відразу всохла.

²⁰ Побачивши це, учні здивувалися й запитали:

— Як смоковниця відразу всохла?

²¹ Ісус сказав у відповідь:

— Істинно кажу вам: якщо ви матимете віру й не будете сумніватися, то зробите не тільки те, що сталося зі смоковницею, але навіть якщо скажете цій горі: «Піднесися та кинься в море!» – станеться. ²² Усе, про що попросите в молитві з вірою, отримаєте.

Питання про владу Ісуса

²³ Коли Він увійшов у Храм і навчав, до Нього підійшли первосвященники та старійшини народу й запитали:

— Якою владою Ти це робиш? І хто дав Тобі таку владу?

²⁴ У відповідь Ісус сказав їм:

* **21:16** 21:16 Див. Пс. 8:3.

—Запитаю і Я вас про одне, і якщо відповісте Мені, Я скажу вам, якою владою це роблю. ²⁵ Звідки було Іванове хрещення? З Неба чи від людей?

Вони ж стали міркувати між собою, кажучи:

—Якщо скажемо: «З неба», Він запитає нас: «Чому ж ви не повірили йому?» ²⁶ Якщо ж ми скажемо: «Від людей», то боїмося людей, бо всі вважають Івана пророком.

²⁷ Тож вони відповіли Ісусові:

—Не знаємо.

Ісус сказав їм:

—Тоді і Я не скажу, якою владою це роблю.

Притча про двох синів

²⁸ «Як ви вважаєте? В одного чоловіка було двоє синів. Він прийшов до першого й сказав: „Сину, іди та попрацюй сьогодні в моєму винограднику“.

²⁹ Той відповів: „Не хочу!“ Але потім, розкаявшись, пішов.

³⁰ Пішовши до другого, сказав так само. Той відповів: „Я піду, господарю!“ Але не пішов. ³¹ Хто з цих двох виконав волю батька?»

Вони відповіли:

—Перший.

Тоді Ісус сказав їм:

—Істинно кажу вам: митники та блудниці випереджають вас до Царства Божого. ³² Прийшов Іван до вас дорогою праведності, і ви не повірили йому, а митники та блудниці повірили. Ви ж, навіть побачивши це, все одно не розкаєлися й не повірили йому.

Притча про виноградник та орендарів

³³ Послухайте іншу притчу. Один чоловік-господар посадив виноградник, обвів його огорожею, вкопав у ньому давильню, збудував башту, здав його в оренду

виноградарям та вирушив у подорож. ³⁴ Коли настав час врожаю, він надіслав своїх рабів до виноградарів отримати свій прибуток.

³⁵ Однак виноградарі схопили рабів, одного побили, іншого вбили, а ще іншого закидали камінням. ³⁶ Тоді він надіслав інших рабів, більше, ніж раніше, але виноградарі вчинили з ними так само. ³⁷ Нарешті надіслав до них свого сина, кажучи: «Мого сина поважатимуть!»

³⁸ Але виноградарі, побачивши сина, сказали один одному: «Це спадкоємець, ходімо та вб'ємо його, і спадщина дістанеться нам!» ³⁹ Вони схопили його, вивели з виноградника та вбили.

⁴⁰ Коли прийде господар виноградника, що він зробить із цими виноградарями?

⁴¹ Вони відповіли:

—Тих злодіїв жорстоко покарає, а виноградник віддасть іншим виноградарям, які сплатять його прибуток вчасно.

⁴² Ісус сказав їм:

—Хіба ви ніколи не читали в Писанні:
«Камінь, який відкинули будівничі,
став наріжним каменем.

Господь зробив це,
і воно є дивним у наших очах»?†

⁴³ Тому кажу вам: Царство Боже буде відібране від вас та дане народові, який буде приносити його плоди. ⁴⁴ Хто впаде на цей камінь, буде розбитий, а той, на кого він впаде, буде розчавлений.

⁴⁵ Почувши ці притчі, первосвященники та фарисеї зрозуміли, що Він говорить про них, ⁴⁶ і шукали

† **21:42** 21:42 див. Пс. 117:22-23.

нагоди схопити Ісуса, але боялися народу, який вважав Його пророком.

22

Притча про весілля царського сина

¹ Ісус у відповідь продовжив говорити притчами:

² —Царство Небесне подібне до Царя, який приготував весілля для свого сина. ³ Він надіслав своїх рабів покликати запрошених на весілля, але ті не захотіли прийти.

⁴ Тоді надіслав інших рабів сказати запрошеним: «Ось я приготував обід, моїх волів та вгодовану худобу вже забито, усе готове. Приходьте на весілля!»

⁵ Але вони знехтували й пішли: один – на своє поле, інший – торгувати. ⁶ Інші ж, схопивши його рабів, познущалися над ними та вбили їх. ⁷ Тоді цар обурився та надіслав своє військо, знищив тих убивць і спалив їхнє місто.

⁸ І сказав своїм рабам: «Весілля вже готове, а запрошені виявились недостойними. ⁹ Отже, ідіть на перехрестя доріг та запрошуйте, кого зустрінете, на весілля». ¹⁰ Ті раби вийшли на дороги та покликали всіх, кого зустріли, – як поганих, так і добрих; і весільна зала наповнилася гостями.

¹¹ Але коли цар прийшов подивитися на гостей, то побачив там чоловіка, який не був одягнений у весільний одяг. ¹² І сказав йому: «Друже, як ти зайшов сюди, не маючи весільного одягу?» Проте той мовчав.

¹³ Тоді Цар сказав слугам: «Зв'яжіть йому руки та ноги й викиньте до зовнішньої тьми. Там буде плач та скрегіт зубів.

¹⁴ Адже багато покликаних, та мало обраних».

Кесареві – Кесареве, а Богові – Боже

15 Тоді фарисеї пішли та радились, як спіймати Ісуса на слові. 16 І надіслали до Нього своїх учнів разом з іродіанами, які запитали:

—Учителю, ми знаємо, що Ти праведний і правдиво навчаєш Божого шляху, ні на кого не зважаєш, адже не дивишся на людське обличчя.

17 Отже, скажи нам, як Ти вважаєш: чи годиться платити податок Кесареві, чи ні?

18 Але Ісус, зрозумівши їхнє лукавство, сказав:

—Чому ви випробовуєте Мене, лицеміри?

19 **Покажіть Мені монету для податку.**

Вони принесли Йому динарій.

20 Він сказав їм:

—**Чиє це зображення та напис?**

21 Вони відповіли:

—Кесаря!

Тоді Він сказав їм:

—**Тож віддайте Кесареві – Кесареве, а Богові – Боже!**

22 Почувши це, вони здивувалися й, залишивши Його, пішли геть.

Питання про воскресіння

23 Того ж дня прийшли до Нього садукееї, які кажуть, що не існує воскресіння з мертвих, і запитали Його:

24 —Учителю, Мойсей сказав: «Якщо хтось помер, не маючи дітей, то нехай його брат одружиться з дружиною померлого та підніме нащадка своєму братові».* 25 Було ж у нас семеро братів. Перший одружився та помер, і, не маючи дітей, залишив дружину своєму братові. 26 Так само другий і третій – аж до сьомого. 27 Після всіх померла й жінка. 28 Отже,

* **22:24** 22:24 Див. Повт. 25:5.

при воскресінні дружиною котрого з семи вона буде? Адже всі мали її за дружину.

²⁹ Ісус у відповідь сказав їм:

—Помиляєтеся, бо не знаєте ані Писання, ані сили Божої. ³⁰ При воскресінні не одружуються й не виходять заміж, а є як ангели на небі. ³¹ А щодо воскресіння з мертвих, хіба ви не читали, що сказав вам Бог: ³² «Я – Бог Авраама, Бог Ісаака і Бог Якова»?[†] Він є Богом не мертвих, а живих!

³³ Почувши це, люди були здивовані Його вченням.

Найбільша заповідь

³⁴ Фарисеї, почувши, що Він змусив садукееїв замовкнути, зібралися разом. ³⁵ Один із них, учитель Закону, запитав Його, випробовуючи:

³⁶ —Учителю, яка заповідь найбільша в Законі?

³⁷ Він відповів йому:

—«Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, усією своєю душею і всім своїм розумінням!»[‡] ³⁸ Це перша та найбільша заповідь. ³⁹ А друга подібна до неї: «Люби ближнього свого, як самого себе». [§] ⁴⁰ На ці дві заповіді спираються весь Закон та Пророки.

Чи є Христос Сином Давидовим?

⁴¹ Коли зібралися фарисеї, Ісус запитав їх:

⁴² —Що ви думаєте про Христа? Чий Він Син?

Вони відповіли:

—Давидів!

⁴³ Він сказав:

—Як же тоді Давид у Дусі називає Його Господом, коли каже:

⁴⁴ «Господь сказав Господеві моему:

„Сядь праворуч від Мене,

[†] 22:32 22:32 Див. Вих. 3:6. [‡] 22:37 22:37 Див. Повт. 6:5.

[§] 22:39 22:39 Див. Лев. 19:18.

доки Я не покладу ворогів Твоїх,
як підніжок для Твоїх ніг“».*

45 Отже, якщо Давид називає Його Господом, як Він може бути його Сином?

46 І ніхто не міг Йому відповісти ані слова. Від того дня ніхто не наважувався запитувати Його.

23

Ісус викриває книжників та фарисеїв

1 Тоді Ісус промовив до народу та до своїх учнів:

2 «На місці Мойсея сидять книжники та фарисеї.

3 Отже, робіть та слухайтесь усього, що вони вам кажуть, але не робіть їхніх вчинків, адже вони говорять одне, а роблять інше. 4 Вони в'яжуть важкі тягарі, які важко нести, і кладуть їх на плечі людей, але самі й пальцем не хочуть їх поворухнути.

5 Вони роблять усі свої вчинки, щоб їх бачили люди: розширюють свої філактерії та збільшують китиці, 6 люблять почесні місця на бенкетах, перші місця в синагогах, 7 привітання на ринках та щоб люди їх кликали: *Равві*!*!

8 Але ви не називайте себе *Равві*, бо Один у вас *Равві*, ви ж усі – брати. 9 Не називайте *нікого* на землі своїм Отцем, бо лише Один у вас Отець – Той, Що на Небі.

10 Також *нікого* не називайте Наставником, бо Один у вас Наставник – Христос. 11 Найбільший з вас нехай буде вам слугою. 12 Бо хто підносить себе, той буде принижений, а хто себе принижуватиме, буде піднесений.

Горе лицемірам

* 22:44 22:44 Див. Пс. 109:1.

* 23:7 23:7 Або: Учителю.

13 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви зачинаєте Царство Небесне перед людьми: самі не входите й тим, хто бажає ввійти, не дозволяєте.

14 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви поїдаєте доми вдів і лицемірно довго молитесь. За це отримаєте ще більшу кару.[†]

15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви подорожуєте морем та суходолом, щоб здобути хоча б одного наверненого; і коли це стається, робите його сином Геєни, вдвічі гіршим за вас.

16 Горе вам, сліпі поводитирі! Ви кажете: „Якщо хтось клянеться Храмом, то це нічого не значить, а якщо клянеться золотом Храму, то він зв'язаний присягою“. 17 Ви безумні та сліпі! Адже що більше: золото чи Храм, який освячує золото? 18 І ще ви кажете: хто клянеться жертвником, це нічого не значить, а якщо клянеться даром, що на ньому, то він зв'язаний присягою. 19 Сліпці! Що більше: дар чи жертвник, який освячує дар? 20 Отже, хто клянеться жертвником, клянеться ним і тим, що на ньому. 21 І хто клянеться Храмом, клянеться ним і Тим, Хто живе в ньому. 22 І хто клянеться небом, клянеться престолом Божим і Тим, Хто сидить на ньому.

23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви даєте десятину з м'яти, кропу та тмину, але знехтували найважливішим у Законі: справедливістю, милістю та вірою. І це належить робити, і тим не нехтувати. 24 Сліпі поводитирі, що відціджуєте комара, а ковтаєте верблюда.

25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви очищуєте чашу та посуд ззовні, а всередині вони повні здирництва та ненажерливості. 26 Сліпий

[†] **23:14** 23:14 Деякі ранні рукописи не містять цього вірша.

фарисею! Очисти спочатку чашу зсередини, щоб і ззовні вона стала чистою.

²⁷ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви – як побілені гроби, які ззовні видаються гарними, а всередині повні кісток мерців та всякої нечистоти.

²⁸ Так і ви ззовні видаєтеся праведними людьми, а всередині повні лицемірства та беззаконня.

²⁹ Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви будете гробниці пророкам, прикрашаєте пам'ятники праведникам ³⁰ і кажете: „Якби ми жили за днів наших батьків, то не були б спільниками у крові пророків“. ³¹ Цим ви свідчите, що ви є синами тих, що вбивали пророків. ³² Сповніть же до кінця приклад ваших батьків.

³³ Змії, поріддя гадюче! Як ви зможете уникнути суду Геєни? ³⁴ Ось тому Я посилаю до вас пророків, мудреців та книжників. Декого з них ви вб'єте та розіпнете, а декого з них ви будете бити у ваших синагогах та гнати з міста до міста. ³⁵ І тому впаде на вас уся кров праведників, пролита на землі: від крові праведного Авеля до крові Захарії, сина Варахії, якого ви вбили між Храмом та жертвником. ³⁶ Істинно кажу вам: усе це прийде на цей рід.

³⁷ О, Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і закидуєш камінням посланих до тебе! Скільки разів Я бажав зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, але ви не захотіли! ³⁸ Ось ваш дім залишається порожнім. ³⁹ Бо кажу вам: віднині не побачите Мене, доки не скажете: „Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господа!“»‡

‡ **23:39** 23:39 див. Пс. 117:26.

24

Ісус говорить про Єрусалимський Храм

¹ Коли Ісус виходив із Храму та віддалявся, Його учні підійшли, щоб показати Йому будівлі Храму.

² Але Він сказав їм:

—Бачите все це? Істинно кажу вам: не залишиться тут каменя на камені, який не був би зруйнований.

³ Коли Ісус сидів на Оливній горі, Його учні підійшли до Нього й наодинці запитали:

—Скажи нам, коли все це станеться і яка ознака Твого приходу та кінця світу?

⁴ Ісус відповів їм:

—Дивіться, щоб ніхто не ввів вас в оману! ⁵ Бо багато хто прийде в ім'я Моє й казатиме: «Я – Христос!» І багатьох введуть в оману. ⁶ Ви почуете про війни та чутки про війни. Дивіться, не лякайтеся: це має статися, але це ще не кінець. ⁷ Повстане народ проти народу й царство проти царства. У різних місцях будуть землетруси та голод. ⁸ Але все це – лише початок страждань* .

⁹ Тоді видаватимуть вас на муки та вбиватимуть вас, усі народи будуть ненавидіти вас через ім'я Моє. ¹⁰ Тоді багато хто відступить, будуть зраджувати й ненавидіти одне одного. ¹¹ Підніметься багато лжепророків, що багатьох зведуть в оману. ¹² І через ріст беззаконня любов багатьох згасне. ¹³ А хто витримає до кінця, той буде спасений. ¹⁴ Ця Добра Звістка Царства буде проповідуватись у всьому світі на свідчення всім народам. І тоді настане кінець.

Велике страждання

* **24:8** 24:8 Буквально: родових страждань.

15 Коли побачите у святому місці гидоту спустошення[†], провіщену пророком Даниїлом, – хто читає, нехай зрозуміє, – 16 тоді ті, що в Юдеї, нехай тікають у гори. 17 Той, що буде на даху, хай не сходить взяти щось зі свого дому; 18 той, що в полі, хай не вертається взяти свою одягу. 19 Горе вагітним і тим, що будуть годувати грудьми в ті дні. 20 Моліться, щоб ваша втеча не сталася взимку або в Суботу. 21 Бо такого великого страждання не було від початку світу дотепер і ніколи не буде.

22 І якби ті дні не були скорочені, то жодна людина не була б врятована, але заради обраних ті дні будуть скорочені. 23 Якщо тоді хтось скаже вам: «Ось тут Христос!» або «Ось Він!» – не вірте. 24 Бо постануть лжехристи та лжепророки й робитимуть великі знамення та чудеса, щоб ввести в оману, якщо можливо, і обраних. 25 Ось Я попередив вас!

26 Отже, якщо скажуть вам: «Ось Він у пустелі!» – не виходьте; «Ось Він у таємних кімнатах!» – не вірте. 27 Бо як блискавка виходить зі сходу й видно її аж на заході, таким буде й прихід Сина Людського. 28 Бо де буде труп, туди зберуться й орли.

Прихід Сина Людського

29 Оразу після тих днів страждання «сонце померкне,
і місяць не буде світити;
зірки впадуть із неба,
і сили небесні захитаються».[‡]

30 Тоді на небі з'явиться знамення Сина Людського. І заголосять усі народи землі й побачать Сина Людського, Який приходить на хмарах небесних із

[†] 24:15 24:15 Див. Дан. 9:27; 11:31; 12:11. [‡] 24:29 24:29 Див. Іс. 13:10; 34:4.

великою силою та славою. § 31 Він надішле Своїх ангелів, і вони гучним звуком сурми зберуть Його обраних із чотирьох вітрів, від одного кінця неба до другого.

32 Від смоковниці навчіться її притчі: коли гілка стає вже м'якою й пускає листя, ви знаєте, що літо близько. 33 Так і ви, коли побачите все це, знайте: прихід близько, уже біля дверей. 34 Істинно кажу вам: не мине цей рід, поки все це не станеться. 35 Небо та земля проминуть, але слова Мої не проминуть.

Важливо бути готовим

36 А про той день і годину ніхто не знає: ні ангели небесні, ні Син, а тільки Отець. 37 Бо як було за днів Ноя, так буде й в годину приходу Сина Людського. 38 Як було в ті дні перед потопом: люди їли, пили, одружувались, виходили заміж аж до дня, коли Ной увійшов у ковчег, 39 і ніхто не знав, доки не прийшов потоп і не знищив усіх, – таким буде й прихід Сина Людського. 40 Тоді двоє будуть працювати в полі: одного буде взято, а іншого залишено. 41 Дві жінки будуть молоти на жорнах: одну буде взято, а іншу залишено.

42 Отже, пильнуйте, бо не знаєте, якого дня прийде ваш Господь. 43 Тож знайте, що якби господар дому знав, о якій сторожі приходить злодій, він пильнував би й не дозволив би вдертися до свого дому. 44 Тому і ви будьте готові, бо Син Людський прийде тієї години, про яку й не думаєте.

Вірний та невірний раб

45 Хто вірний та розумний раб, якого господар поставив над іншими своїми слугами, щоб він давав

їм їжу вчасно? ⁴⁶ Блаженний той раб, якого господар знайде, що він так робить. ⁴⁷ Істинно кажу вам: він поставить його над усім своїм майном. ⁴⁸ Але якщо той раб, будучи злим, скаже у своєму серці: «Мій господар запізнюється!» ⁴⁹ – і почне бити своїх товаришів, їсти та пити з п'яницями, ⁵⁰ то господар того раба прийде того дня, коли він не сподівається, і о тій годині, якої не знає. ⁵¹ Він розітне його та призначить йому місце разом із лицемірами; там буде плач та скрегіт зубів.

25

Притча про розумних та нерозумних дів

¹ Тоді Царство Небесне буде подібне до десяти дів, які взяли свої світильники й вийшли назустріч нареченому. ² П'ять із них були нерозумні, а п'ять – мудрі. ³ Нерозумні взяли світильники, але не взяли з собою олії. ⁴ А мудрі разом зі своїми світильниками взяли й олію в глечиках. ⁵ Оскільки наречений запізнювався, усі задрімали й заснули.

⁶ Опівночі пролунав крик: «Ось наречений іде! Виходьте йому назустріч!»

⁷ Тоді всі діви встали та приготували свої світильники. ⁸ Нерозумні сказали мудрим: «Дайте і нам вашої олії, бо наші світильники гаснуть».

⁹ А мудрі у відповідь сказали: «Не можемо, щоб і нам часом не забракло. Ідіть і купіть собі».

¹⁰ Коли вони пішли купувати, прийшов наречений. Ті, що були готові, увійшли разом із ним на весілля, і ворота зачинилися.

¹¹ Потім повернулися й інші діви та сказали: «Господарю! Господарю! Відчини нам!»

12 Але він відповів: «Істинно кажу вам: я не знаю вас».

13 Отже, пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, коли Син Людський прийде!

Притча про таланти

14 Подібно як чоловік, який, вирушивши в подорож, покликав своїх рабів і роздав їм своє майно.

15 Одному дав п'ять таланти*, другому – два, іншому – один, кожному за його здібностями, і відразу вирушив. 16 Той, що отримав п'ять таланти, негайно пішов, вклав їх у діло й заробив ще п'ять. 17 Так само й той, що отримав два, заробив ще два. 18 А той, що отримав один, пішов і закопав у землю срібло свого господаря.

19 Коли минуло багато часу, господар тих рабів повернувся, щоб розрахуватися з ними. 20 Прийшов той, що отримав п'ять таланти, приніс інші п'ять таланти і сказав: «Господарю, ти мені доручив п'ять таланти, ось я заробив ще п'ять таланти».

21 Господар сказав йому: «Добре, хороший та вірний рабе! У малому ти був вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість твого господаря».

22 Прийшов той, що отримав два таланти, і сказав: «Господарю, ти мені доручив два таланти, ось я заробив ще два таланти».

23 Господар сказав йому: «Добре, хороший та вірний рабе! У малому ти був вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість твого господаря».

24 Прийшов і той, що отримав один талант, і сказав: «Господарю, я знав, що ти жорстока людина: жнеш там, де не сіяв, і збираєш там, де не розкидав. 25 Я

* **25:15** 25:15 Грошова одиниця, яка дорівнювала 6 000 динаріям, а також міра ваги, що дорівнювала приблизно 34 кілограмам.

побоявся та пішов і сховав у землю твій талант. Ось твоє!»

²⁶ Господар сказав йому: «Злий та лукавий рабе! Ти знав, що я жну там, де не сів, і збираю там, де не розкидав?» ²⁷ Тобі слід було вкласти моє срібло в банк, щоб я, повернувшись, отримав своє з прибутком.

²⁸ Заберіть від нього талант і віддайте тому, хто має десять талантів. ²⁹ Бо тому, хто має, додасться, і матиме надмірно, а від того, хто не має, і те, що має, забереться. ³⁰ А цього негідного раба викиньте в зовнішню темряву, там буде плач та скрегіт зубів.

Останній суд

³¹ Коли ж прийде Син Людський у славі Своїй і всі ангели з Ним, тоді Він сяде на престолі Своєї слави. ³² Усі народи зберуться перед Ним, і Він відділить одних від інших, як пастух відділяє овець від кіз. ³³ І поставить овець праворуч від Себе, а кіз – ліворуч.

³⁴ Тоді Цар скаже тим, хто праворуч: «Прийдіть, благословенні Мого Отця, й отримайте Царство, яке було приготовлене вам від початку світу. ³⁵ Бо коли Я голодував, ви дали Мені їсти; коли страждав від спраги, ви дали Мені пити; коли був чужинцем, ви прийняли Мене; ³⁶ коли був без одягу, ви одягли мене; коли був хворий, ви доглядали Мене; коли був у в'язниці, ви відвідали Мене».

³⁷ Тоді праведні у відповідь скажуть Йому: «Господи, коли ми бачили Тебе голодним і нагодували, або спраглим і дали пити? ³⁸ Коли ми бачили Тебе чужинцем і прийняли, або без одягу та одягли? ³⁹ Коли бачили хворим або у в'язниці й прийшли до Тебе?»

⁴⁰ Цар відповість їм: «Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з цих найменших Моїх братів, ви зробили Мені».

⁴¹ Тоді скаже тим, хто ліворуч: «Ідіть від Мене, прокляті, у вогонь вічний, який був приготовлений для диявола та його ангелів. ⁴² Бо коли Я голодував, ви не дали Мені їсти; страждав від спраги, а ви не дали Мені пити; ⁴³ коли був чужинцем, ви не прийняли Мене; коли був без одягу, ви не одягли Мене; коли був хворим і у в'язниці, ви не відвідали Мене».

⁴⁴ Тоді вони у відповідь скажуть: «Господи, коли ми бачили Тебе голодним, або спраглим, або чужинцем, або без одягу, або хворим, або у в'язниці й не послужили Тобі?»

⁴⁵ Тоді Він відповість їм: «Істинно кажу вам: якщо ви не зробили це одному з цих найменших, то й Мені не зробили».

⁴⁶ І підуть вони у вічне покарання, а праведні – у життя вічне.

26

Ісус нагадує про змову проти Нього

¹ Коли Ісус закінчив усе це говорити, Він звернувся до Своїх учнів: ² «Ви знаєте, що через два дні Пасха і Сина Людського буде видано на розп'яття».

³ Тоді зібралися первосвященники та старійшини народу у дворі первосвященника, на ім'я Каяфа. ⁴ І змовилися підступом схопити та вбити Ісуса. ⁵ Але говорили: «Не у свято, щоб не сталося заворушення в народі».

Помазання Ісуса

⁶ Ісус був у Віфанії, у домі Симона прокаженого. ⁷ Коли Він сидів за столом, до Нього підійшла жінка,

яка принесла алебастровий глечик із дуже дорогим миром^{*}, і вилила його на голову Ісуса. ⁸ Побачивши це, учні обурилися й сказали:

—Навіщо така трата? ⁹ Адже це миро можна було продати дорого та роздати бідним.

¹⁰ Але Ісус, знаючи це, сказав їм:

—Чому ви докоряєте жінці? Адже вона зробила добре діло для Мене. ¹¹ Бідних ви завжди маєте з собою,†а Мене не завжди матимете. ¹² Виливши миро на Моє тіло, вона приготувала Мене до поховання. ¹³ Істинно кажу вам: всюди, де буде проповідуватись ця Добра Звістка у всьому світі, будуть казати й те, що вона зробила, на згадку про неї.

Юда погоджується зрадити Ісуса

¹⁴ Тоді один із дванадцятьох, якого звали Юда Іскаріот, пішов до первосвященників ¹⁵ і сказав: «Що ви дасте мені, якщо я віддам вам Ісуса?»

Вони ж заплатили йому тридцять срібних монет.

¹⁶ Відтоді він шукав слушної нагоди, щоб його видати.

Остання вечеря

¹⁷ У перший день свята Опрісноків учні підійшли та запитали Ісуса:

—Де Ти хочеш, щоб ми приготували Тобі спожити Пасху?

¹⁸ Він відповів:

—Ідіть у місто до такого-то чоловіка й скажіть йому: «Учитель каже: „Мій час наблизився, у тебе Я буду споживати Пасху з Моїми учнями“».

¹⁹ Учні зробили, як наказав їм Ісус, та приготували там Пасху.

* **26:7** 26:7 Запашне масло. † **26:11** 26:11 Див. Повт. 15:11.

20 Коли ж настав вечір, Він сів до столу разом із дванадцятьма. 21 А як вони їли, Ісус сказав їм:

—**Істинно кажу вам: один із вас зрадить Мене.**

22 Вони дуже засмутилися й почали запитувати Його, один за одним:

—Це не я, Господи?

23 Він сказав у відповідь:

—Той, хто опустить руку разом зі Мною в миску, той Мене зрадить. 24 Син Людський, безумовно, іде, як про Нього написано, але горе тому чоловікові, через якого зраджено Сина Людського. Було б краще тому чоловікові не народжуватись.

25 Юда, який зрадив Його, спитав:

—Це не я, Равві‡?

Ісус відповів йому:

—**Ти сказав!**

26 Коли вони їли, Ісус узяв хліб, благословив його, розламав та дав учням, кажучи: **«Візьміть та їжте, це є тіло Моє».**

27 Потім узяв чашу, подякував і дав її учням, кажучи: **«Пийте з неї всі, 28 бо це кров Моя, кров Нового Завіту, яка проливається за багатьох для прощення гріхів. 29 Кажу вам: не питиму більше з цього виноградного плоду до дня, коли питиму з вами нове вино в Царстві Мого Отця».**

30 І, проспівавши пісні, вони пішли на Оливну гору.

Ісус говорить про відречення учнів

31 Тоді Ісус сказав учням:

—Усі ви відмовитесь від Мене цієї ночі, бо написано:

«Уражу пастиря –

і вівці отари розсіються».§

‡ 26:25 26:25 Або: Учителю. § 26:31 26:31 Див. Зах. 13:7.

32 Але після Мого воскресіння Я піду до Галілеї, і там ми зустрінемось.

33 Тоді Петро відповів Йому:

—Навіть якщо всі зречуться Тебе, я ніколи не зречусь.

34 Ісус сказав йому:

—Істинно кажу тобі: цієї ночі, перед тим, як півень заспіває, ти тричі зречешся Мене.

35 Петро ж наполягав:

—Навіть якщо треба буде померти разом із Тобою, усе одно я не зречусь.

І всі учні сказали так само.

Ісус молиться в Гефсиманії

36 Тоді Ісус разом із ними прийшов до місця, яке називається Гефсиманія, і сказав учням:

—Посидьте тут, поки Я піду й помолюся там.

37 І, узявши з Собою Петра та обох синів Зеведеєвих, почав сумувати та тривожитись.

38 Тоді сказав їм:

—Моя душа страждає смертельно! Залишайтеся тут та пильнуйте зі Мною.

39 І, відійшовши трохи далі, Він упав долілиць та молився кажучи: «Отче Мій, якщо можливо, нехай ця чаша обмине Мене. Однак нехай буде не як Я хочу, а як Ти».

40 Повернувшись до учнів, знайшов, що вони заснули, та сказав Петрові:

—Ви не могли навіть однієї години пильнувати зі Мною? 41 Пильнуйте та моліться, щоб вам не впасти в спокусу. Бо дух бадьорий, а тіло немічне.

42 І вдруге Він відійшов та молився кажучи: «Отче Мій, якщо неможливо, щоб ця чаша Мене обминула і щоб Я не пив її, то нехай станеться Твоя воля!»

⁴³ Коли Він повернувся до учнів, знову знайшов, що вони сплять, бо їхні очі були обтяжені. ⁴⁴ Залишивши їх утретє, Він ще раз пішов молитися, промовляючи ті ж слова.

⁴⁵ Потім прийшов до учнів і сказав їм:

—Ви все ще спите та відпочиваєте? Ось наблизилась година, і Син Людський віддається в руки грішників. ⁴⁶ Вставайте, ходімо! Ось наближається Мій зрадник.

Арешт Ісуса

⁴⁷ Коли Він ще говорив, ось підійшов Юда, один із дванадцятьох, і з ним великий натовп із мечами та киями – від первосвященників та старійшин народу.

⁴⁸ Зрадник дав їм такий знак, кажучи: «Той, Кого я поцілую, це Він, арештовуйте Його!»

⁴⁹ Він одразу підійшов до Ісуса й промовив:

—Вітаю, Равві*! – і поцілував Його.

⁵⁰ Ісус сказав йому:

—Друже, роби те, для чого ти прийшов!

Тоді вони підійшли, наклали на Ісуса руки та заарештували Його. ⁵¹ І ось один із тих, що були з Ісусом, простягнув руку, вихопив свій меч, ударив раба первосвященника й відрубав йому вухо.

⁵² Тоді Ісус сказав: «Поверни свого меча на його місце! Бо всі, хто береться за меч, від меча загинуть.

⁵³ Чи ти думаєш, що Я не можу просити Отця Мого надіслати зараз більше дванадцяти легіонів†ангелів?

⁵⁴ Але як тоді сповниться Писання, яке каже, що так має статися?»

⁵⁵ У той час Ісус звернувся до натовпу: «Ви вийшли проти Мене, як проти розбійника, з мечами та киями,

* **26:49** 26:49 Або: Учителю. † **26:53** 26:53 Легіон – частина римського війська, яка налічувала 6 000 воїнів.

щоб заарештувати Мене. Щодня Я сидів та навчав у Храмі, і ви не заарештовували Мене. ⁵⁶ Але все це сталося, щоб збулося Писання пророків».

Тоді всі учні, залишивши Його, втекли.

Ісус перед Синедріоном

⁵⁷ Ті, що схопили Ісуса, привели Його до первосвященника Каяфи, де зібралися книжники та старійшини. ⁵⁸ Петро ж ішов за Ісусом на відстані до двору первосвященника й, зайшовши всередину, сів разом зі слугами, щоб побачити, чим усе скінчиться.

⁵⁹ Первосвященники й весь Синедріон шукали неправдивого свідчення проти Ісуса, щоб засудити Його на смерть, ⁶⁰ але не знаходили, хоча прийшло багато лжесвідків. Наостанок прийшли двоє, ⁶¹ які сказали:

—Він говорив: «Я можу зруйнувати Храм Божий і за три дні відбудувати його».

⁶² Первосвященник, піднявшись, запитав Ісуса:

—Нічого не відповідаєш на те, що вони свідчать проти Тебе?

⁶³ Але Ісус мовчав.

Первосвященник запитав Його:

—Заклинаю Тебе живим Богом, скажи нам: Ти – Христос, Син Божий?

⁶⁴ Ісус відповів йому:

—Ти сказав це! Навіть більше скажу вам:
відтепер побачите Сина Людського,
Який сидить праворуч від Всемогутнього
й приходить на хмарах небесних![‡]

⁶⁵ Тоді первосвященник розірвав на собі одяг та сказав:

[‡] **26:64** 26:64 Див. Пс. 109:1; Дан. 7:13.

—Він богохульствує! Навіщо нам потрібні свідки? Ось тепер ви чули богохульство! ⁶⁶ Яке ваше рішення?

Вони відповіли:

—Він заслуговує на смерть!

⁶⁷ Тоді почали плювати Ісусові в обличчя та бити кулаками, а інші били Його по щоках, ⁶⁸ кажучи: «Пророкуй нам, Христе, хто Тебе вдарив?»

Петро зрікається

⁶⁹ Петро ж сидів назовні, у дворі. До нього підійшла одна зі служниць і сказала:

—І ти був з Ісусом із Галілеї.

⁷⁰ Але Петро заперечив перед усіма, кажучи:

—Не знаю, про що ти говориш.

⁷¹ Коли він виходив за ворота, його побачила інша служниця й сказала тим, що були там:

—Цей чоловік теж був з Ісусом із Назарета.

⁷² Петро знову заперечив, поклявшись, що не знає Цього Чоловіка.

⁷³ Згодом підійшли ті, що стояли там, і сказали Петрові:

—Ти й справді один із них, бо й мова твоя викриває тебе.

⁷⁴ Тоді він почав клястися та присягати *кажучи*:

—Не знаю Цього Чоловіка!

І одразу заспівав півень.

⁷⁵ Тоді Петро згадав слова, які сказав Ісус: **«Перед тим, як заспіває півень, ти тричі зречешся Мене»**. І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

27

Старійшини народу засуджують Ісуса

¹ Рано-вранці всі первосвященники та старійшини народу зібралися, щоб винести Ісусові смертельний

вирок. ² Вони зв'язали Ісуса та повели й передали Його Пилатові, наміснику.

³ Коли Юда-зрадник побачив, що Ісуса засуджено, він розкаявся й повернув тридцять срібників первосвященникам та старійшинам. ⁴ Він сказав:

—Я згрішив, видавши Невинного Чоловіка.

А вони відповіли:

—Що нам до того? Твоє діло.

⁵ Тоді, кинувши срібло в Храмі, він вийшов та пішов і повісився.

⁶ Первосвященники взяли срібло та сказали: «Не годиться ставити ці гроші в Храмову скарбницю, бо вони є платою за кров». ⁷ Порадившись, вони купили поле гончаря для похорону чужинців. ⁸ Тому те поле називається «Поле крові» до сьогоднішнього дня.

⁹ Тоді виповнилось сказане через пророка Єремію:

«І взяли тридцять срібників –
ціну Оціненого синами Ізраїля,

¹⁰ і віддали за поле гончаря,
як наказав мені Господь».*

Ісус перед Пилатом

¹¹ Ісус представ перед намісником, і той запитав Його:

—Ти Цар юдеїв?

Ісус відповів:

—**Ти кажеш це!**

¹² Коли первосвященники та старійшини звинувачували Його, Він нічого не відповідав. ¹³ Тоді Пилат запитав Його:

—Не чуєш, скільки проти Тебе свідчать?

¹⁴ Але Він не відповідав йому на жодне слово, так що намісник дуже здивувався.

* **27:10** 27:10 Див. Зах. 11:12-13; Єр. 19:1-13; 32:6-9.

15 На кожне свято намісник мав звичай відпускати народів одного з в'язнів, якого вони бажали. 16 Був тоді один відомий в'язень, на ім'я Ісус† Варавва. 17 Коли вони зібралися, Пилат запитав:

—Кого з двох бажаєте, щоб я відпустив вам: Ісуса‡ Варавву чи Ісуса, Який називається Христом? 18 Бо він знав, що через заздрощі видали Ісуса.

19 Поки Пилат сидів на місці для судді, його дружина надіслала до нього сказати: «Не роби нічого цьому Праведникові, бо сьогодні уві сні я багато страждала через Нього».

20 Але первосвященники й старійшини переконали людей, щоб просили відпустити їм Варавву й вбити Ісуса.

21 Намісник запитав:

—Кого з цих двох хочете звільнити?

Вони відповіли:

—Варавву!

22 Тоді Пилат звернувся до них:

—А що мені робити з Ісусом, Який зветься Христом?

Вони всі сказали:

—Хай буде розіп'ятий!

23 Він спитав:

—Яке ж зло Він скоїв?

Але вони ще сильніше закричали:

—Хай буде розіп'ятий!

24 Коли Пилат побачив, що нічого не може зробити й що заворушення в народі тільки зростає, він узяв воду та вмив руки перед натовпом, кажучи:

—Я не винний в Його крові! Дивіться самі!

25 Увесь народ відповів:

† 27:16 27:16 Деякі рукописи не містять імені: Ісус. ‡ 27:17 27:17 Деякі рукописи не містять імені: Ісус.

—Нехай Його кров буде на нас і на наших дітях!

²⁶ Тоді Пилат відпустив їм Варавву, а Ісуса наказав бичувати та віддав на розп'яття.

Воїни знущаються з Ісуса

²⁷ Після цього воїни намісника відвели Ісуса в преторію, де біля Нього зібрали всю когорту. ²⁸ Вони роздягли Його й накинули на Нього багрянцю. ²⁹ Сплели та поклали на голову вінок із тернини, а в праву руку дали тростину. І, вклонивши коліна перед Ним, глузували з Нього, кажучи: «Вітаємо Тебе, Царю юдеїв!» ³⁰ Потім вони плювали на Нього й, узявши тростину, били нею Ісуса по голові. ³¹ Коли закінчили знущатися, зняли з Ісуса плащ, надягнули на Нього Його одяг і відвели на розп'яття.

Розп'яття Ісуса

³² Коли вони виходили, то зустріли чоловіка з Кирени, на ім'я Симон, і змусили його нести хрест Ісуса. ³³ Коли прийшли на місце, яке називалося Голгофа (що означає «місце Черепа»), ³⁴ дали Йому випити вина, змішаного з жовчю. Але, скуштувавши, Він не захотів випити. ³⁵ Розіп'явши Ісуса, вони розділили між собою Його одяг, кидаючи жереб. ³⁶ А потім сіли там і стерегли Його. ³⁷ Над Його головою прибили напис, на якому була Його провина:
це ісус, ЦАР ЮДЕЇВ.

³⁸ Тоді ж разом із Ним розіп'яли і двох розбійників: одного – праворуч, а іншого – ліворуч від Нього.

³⁹ Ті, що проходили повз, богохульствовали проти Нього. Вони хитали головами ⁴⁰ й казали: «Ти ж збирався зруйнувати Храм і відбудувати його за три дні. Спаси Себе Самого. Якщо Ти Син Божий, то зійди з хреста!»

⁴¹ Первосвященники разом із книжниками та старійшинами також насміхалися з Нього, кажучи:
⁴² «Інших рятував, а Себе не може врятувати! Якщо Він насправді Цар Ізраїля, то нехай зараз зійде з хреста, і ми повіримо в Нього!»⁴³ Він покладався на Бога, тож нехай тепер Бог врятує Його, якщо хоче. Адже Він казав: „Я Син Божий!“».

⁴⁴ Розбійники, розіп'яті разом із Ним, також насміхалися з Нього.

Смерть Ісуса

⁴⁵ Від шостої години настала темрява по всій землі – аж до дев'ятої години.[§] ⁴⁶ Десь о дев'ятій годині Ісус закричав гучним голосом: *«Елі, Елі, лема савахтані?»*, що означає: *«Боже Мій, Боже Мій, чому Ти покинув Мене?»*^{*}

⁴⁷ Деякі з тих, що там стояли, почувши це, казали: «Він кличе Іллю!»

⁴⁸ Один із них одразу ж побіг, узяв губку, наповнив її кислим вином, настромив на тростину й дав Йому пити. ⁴⁹ А інші казали: «Облиш, побачимо, чи прийде Ілля спасти Його!»

⁵⁰ Але Ісус, знову голосно скрикнувши, віддав духа.

⁵¹ І ось завіса в Храмі розірвалася надвое зверху донизу, земля затряслася, і скелі розкололися.

⁵² Гроби відкрилися, і багато тіл померлих святих воскресло. ⁵³ І, вийшовши з гробів після воскресіння Ісуса, увійшли до святого міста та явилися багатьом.

⁵⁴ Коли сотник і ті, що з ним стерегли Ісуса, побачили землетрус і те, що сталося, вони дуже злякалися й сказали: «Цей чоловік справді був Сином Божим!»

§ **27:45** 27:45 З дванадцятої до п'ятнадцятої години. * **27:46** 27:46 Див. Пс. 21:2.

⁵⁵ Там було багато жінок, які стояли поодаль і дивилися. Вони прийшли за Ісусом із Галілеї та служили Йому. ⁵⁶ Серед них були Марія Магдалина, Марія – мати Якова та Йосифа, і мати синів Зеведеєвих.

Поховання Ісуса

⁵⁷ Коли настав вечір, прийшов багатий чоловік з Ариматеї, на ім'я Йосиф, який теж був учнем Ісуса. ⁵⁸ Він пішов до Пилата та попросив тіло Ісуса, і тоді Пилат наказав віддати тіло Йосифові. ⁵⁹ Йосиф узяв тіло Ісуса, обгорнув у чисту льняну тканину ⁶⁰ й поклав до своєї нової гробниці, яку висік у скелі. До входу в гробницю привалив великий камінь. ⁶¹ А були там Марія Магдалина та друга Марія, які стояли навпроти гробниці.

Варта біля гробниці

⁶² Наступного дня, що після дня Приготування, первосвященники та фарисеї зібралися разом у Пилата ⁶³ й сказали:

—Володарю, ми пригадали, що Той обманщик, коли ще був живий, казав: «Через три дні Я воскресну!» ⁶⁴ Тож накажи стерегти гробницю до третього дня. Щоб Його учні, прийшовши, не вкрали Його й не сказали народові, що Він воскрес із мертвих. І останній обман буде гірший від першого.

⁶⁵ Тоді Пилат відповів:

—Ви маєте охорону, ідіть та охороняйте, як знаєте.

⁶⁶ Вони пішли, поставили охорону біля гробниці та закріпили камінь печаткою.

¹ Після Суботи, на світанку першого дня тижня, Марія Магдалина та друга Марія прийшли подивитись на гробницю.

² І ось стався великий землетрус, бо ангел Господній, зійшовши з неба, підійшов, відкотив камінь від гробниці та сів на нього. ³ Його вигляд був, як блискавка, а одяг був білий, як сніг. ⁴ Від страху охорона затремтіла перед ним і стала, як мертва.

⁵ Ангел сказав жінкам: «Не бійтеся! Я знаю, що ви шукаєте Ісуса, Який був розіп'ятий. ⁶ Немає Його тут: Він воскрес, як і казав. Підійдіть та подивіться на місце, де Він лежав. ⁷ Ідіть скоріше та скажіть Його учням, що Він воскрес із мертвих. Він іде перед вами в Галілею, там Його побачите. Ось я сказав вам».

⁸ Тоді жінки швидко відійшли від гробниці й зі страхом та великою радістю побігли й розповіли про все Його учням. ⁹ І ось Ісус зустрів їх та сказав: **«Радійте!»** Вони ж наблизились, обійняли Його ноги та вклонилися Йому. ¹⁰ Тоді Ісус сказав їм: **«Не бійтеся! Ідіть та сповістіть Моїх братів, щоб ішли до Галілеї, там Мене побачать».**

Підкуп охоронців

¹¹ Коли вони ще йшли, деякі охоронці прийшли до міста й сповістили первосвященників про все, що сталося. ¹² Тоді вони зібралися разом зі старійшинами й вирішили дати воїнам багато грошей, ¹³ сказавши їм: «Кажіть, що Його учні прийшли вночі та вкрали Його, поки ви спали». ¹⁴ А якщо про це почує намісник, ми його переконаємо та позбавимо вас від неприємностей. ¹⁵ Вони взяли гроші та вчинили, як були навчені. І ця чутка поширилась серед юдеїв до сьогоднішнього дня.

Велике доручення

16 А одинадцять учнів пішли до Галілеї, на гору, куди Ісус звелів їм прийти. 17 Там вони побачили Ісуса й вклонилися Йому, однак дехто з них засумнівався. 18 Ісус підійшов до них та промовив: «Мені дана вся влада на небі й на землі. 19 Тож ідіть і зробіть учнями всі народи, охрещуючи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа. 20 Навчіть їх виконувати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами в усі дні аж до кінця світу».

Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською
The New Testament and Psalms in Ukrainian language:

Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською

copyright © 2022 Biblica, Inc.

Language: Українська (Ukrainian)

Contributor: Biblica, Inc.

Новий Завіт і Книга Псалмів, Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською™
© 2022 Biblica, Inc.

New Testament and Psalms, Biblica® Open New Ukrainian Translation™
Copyright © 2022 by Biblica, Inc.

«Biblica» (Бібліка) є товарним знаком, зареєстрованим у бюро патентів та торгових марок США компанією «Biblica, Inc.» Використовується з дозволу.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Новий Завіт і Книга Псалмів, Бібліка ® Відкрита Новий Переклад Українською™
© 2022 Biblica, Inc.

New Testament and Psalms, Biblica® Open New Ukrainian Translation™
Copyright © 2022 by Biblica, Inc.

«Biblica» (Бібліка) є товарною знакою зареєстрованою в бюро патентів та торгових марок США компанією «Biblica, Inc.» Використовуються з дозволу.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023

68eb76bb-3f7e-5394-ae2f-83de54389ca2